

İLKÖĞRETİM II. KADEME
ÖĞRENCİLERİNİN
AKADEMİK BAŞARILARI İLE
ZİHİNSEL OLMA YAN KİMİ
ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Özlem ÖZDİN

(Yüksek Lisans Tezi)
Eskişehir 2004

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

İLKÖĞRETİM II. KADEME ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARILARI İLE ZİHİNSEL OLMAYAN KİMİ ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Özlem ÖZDİN

Eğitim Bilimleri (Eğitimde Psikolojik Hizmetler) Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eylül 2004

Danışman: Prof. Dr. Gürhan CAN

Bu araştırmada, öğrencilerin yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer, uygun çalışma ortamına sahip olup olmamaları, serbest zaman etkinlikleri, çalışma alışkanlıkları, özel yetiştirme alıp almamaları, derslere etkin olarak katılıp katılmamaları, düzenli beslenme alışkanlıklarına sahip olup olmamaları, akşam yatış saati, üst öğretime devam edeceklerine ilişkin kararları, kendilerini sağlıklı bulup bulmamaları, yaşadıkları sağlık sorunlarının türleri, öğrencilikle ilgili sorumluluklarını yerine getirmeleri, karşı karşıya buldukları problem yoğunlukları, ailenin ekonomik düzeyi, anne babalarının çalışıp çalışmamaları, eğitim düzeyi, hayatta olup olmamaları, öz-üvey olmaları, boşanmış-evli olmaları, anne babaları ile olan ilişkileri, algıladıkları anne baba tutumu, anne babaları birbirleriyle iyi geçinip geçinmemeleri, ailesiyle oturup oturmamaları, öğretmen davranışlarını algılayış biçimi, yakın arkadaşlarının akademik başarı düzeyleri, sınıf arkadaşlarıyla olan ilişkilerinin akademik başarılarını farklılaştırıp farklılaştırmadığının incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma, 2002-2003 öğretim yılında Eskişehir il merkezindeki Atatürk İlköğretim Okulu II. Kademe devam eden 698 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Öğrencilerin akademik başarı ortalamaları okul yönetimi bilgisayar kayıtlarından elde edilmiştir. Araştırmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin verilerin toplanması amacıyla, araştırmacı tarafından Uluğ (1981)'un Çalışma Alışkanlıkları Envanteri, Can (1992)'in seçilmiş sorulardan oluşan Çalışma Alışkanlıkları Ölçeği, Baltaş (1993)'in Çalışma Alışkanlıklarını Değerlendirme Ölçeği'nden uyarlanarak hazırlanan Çalışma

Alışkanlıkları Envanteri, Problem Tarama Envanteri ve araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” uygulanmıştır.

Verilerin istatistiksel analizleri “SPSS 110” paket programı yardımıyla yapılmıştır. Veri analizi sırasında, bağımsız gruplar arası t testi ve tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Varyanslarının homojenliğinin kontrolü Levene testi ile gerçekleştirilmiştir. Varyans analizi sonucunun anlamlı bulunduğu durumlarda, Tukey-HSD testi (varyansların homojen olduğu gruplarda) ve Dunnett C test (varyansların homojen olmadığı gruplarda) kullanılmıştır.

İstatistiksel sonuçlara göre, öğrencilerin uygun çalışma ortamına sahip olup olmamaları, serbest zaman etkinlikleri, çalışma alışkanlıkları, özel yetiştirme alıp almamaları, derslere etkin olarak katılıp katılmamaları, beslenme alışkanlıkları, akşam yatış saatleri, üst öğretime devam edeceklerine ilişkin kararları, yaşadıkları sağlık sorunlarının türleri, öğrencilikle ilgili sorumlulukları yerine getirip getirmemeleri, karşı karşıya buldukları problem yoğunlukları, ailenin ekonomik durumu, babalarının çalışıp çalışmamaları, babalarının eğitim düzeyi, algıladıkları anne baba tutumu, anne babalarının iyi geçinip geçinmemeleri, öğretmen davranışlarını algılayış biçimi, sınıf arkadaşlarıyla olan ilişkilerini algılayışları açısından akademik başarılarının önemli derecede farklılaştığını göstermektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer, annelerin çalışıp çalışmamaları, anne babanın hayatta olup olmama durumu, anne babanın öz üvey olma durumu, anne babanın boşanmış evli olma durumu, anne babaları ile olan ilişkileri, ailesiyle oturup oturmamaları, yakın arkadaşlarının akademik başarı düzeylerine göre akademik başarılarının önemli derecede farklılık göstermediği görülmüştür.

ABSTRACT OF MASTER THESIS

THE RELATIONSHIPS BETWEEN THE SECOND GRADE STUDENTS'
SOME PROPERTIES WHICH ARE NOT MENTALLY AND THEIR ACADEMIC
ACHIEVEMENTS.

Özlem ÖZDİN

Program in Educational Sciences (Psychological Services in Education)

Institute of Educational Sciences, September 2004

Advisor: Prof.Dr. Gürhan CAN

In this study, the aim is to identify the places students live the most part of their life, whether they have appropriate study environments or not, their leisure time activities, working habits, whether they have taken special training , their participation to the lessons, they have got a regular nourishment habits or not, their sleeping time in the evenings, their decisions about the upper education, whether they feel themselves fit or not, the sorts of their health problems, to provide their responsibilities about the necessities for studentship,

The problem intensity they meet, the economical level of the family, , whether the family live , the parents work or not, the educational level of the parents and their being whether steps or not, their marital status, the relationships between children and parents, the child's perception about the parents' behaviours, the good or bad relationships between parents, whether the child's living with the family or not, the style of understanding the behaviours of the teacher, the academic achievement level of the close friends and examinig the relations with the classmates and looking if there are differences in their academic achievement results or not.

The data group of this study consists of 700 students from 6,7,8 grades in Atatürk İlköğretim Okulu which is in the centre of Eskişehir. In this study the useful data was taken from 698 students.

The academic achievement average of the student's is taken from the school administration computer registers. Data related to the independent variables of the study was collected by Uluğ's (1981) Studying Habits Inventory, Scanning Problem Inventory, Can's(1992) Studying Habits Scale which consists of selected questions, Studying Habits Inventory which is prepared by using Baltaş's (1990) Studying Habits Scale, Problem Scanning Inventory and "Personal Information Form" developed by the researcher, was carried out by the researcher

The statistical analyses of the data were done by using "SPSS 110 For Windows". For the analyses of the data, t test for independent groups and one - way ANOVA were conducted. The control of homogeneity of the variances in the analyses was conducted by Levene test. Turkey – HSD test (when the anovas are homogenous groups) and Dunnett C test (when the anovas are not homogenous groups) was conducted when the results of ANOVA were significant.

According to the statistical results, students' academic achievements show differences with the perception of the relationships with the classmates according to whether the students have appropriate study environments, their leisure time activities, working habits, whether the students have taken special training , whether the students participate to the lessons, whether they have got regular nourishment habits, their sleeping time in the evenings, their decisions about the upper education, whether they feel themselves fit, the sorts of their health problems, whether the students provide their responsibilities about the necessities for studentship, the problem intensity they meet, the economical level of the family, whether the fathers work, the educational level of the fathers and the child's perception about the parents' behaviours, the good or bad relationships between parents, the style of perceiving the behaviours of the teacher,. However, it is appear that students' academic achievements don't show differences with their close friends' academic achievements according to the places which students live

the most part of their life, whether their mothers work, whether their parents live, whether the parents are step or not, whether the parents are married or divorced, the students' relationships with their parents, whether the students live with their family.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Özlem ÖZDİN'in, " İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Akademik Başarıları İle Zihinsel Olmayan Kimi Özellikleri Arasındaki İlişkiler " başlıklı tezi 16/09/2004 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitimde Psikolojik Hizmetler Programı yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Adı-Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Prof.Dr. Gürhan CAN

Üye : Yard.Doç.Dr. Atilla CAVKAYTAR

Üye : Yard.Doç.Dr. Aykut CEYHAN

Prof.Dr. İlknur KEÇİK
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

İlköğretim öğrencilerinin akademik başarılarının son yıllarda düştüğü ileri sürülmektedir. Öğrencilerin başarısızlığının önlenmesi, başarıyı etkileyen faktörlerin bilinmesine bağlıdır. Akademik başarıyı etkileyen faktörler bilirse başarısızlığı azaltmak için önlemler alınabilir.

Bu araştırma, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin akademik başarıları ile zihinsel olmayan faktörler arasındaki ilişkiler incelenmektedir. Bu nedenle, araştırmanın, başarısız ve düşük başarılı öğrencilerle ilgilenen psikolojik danışmanlara, öğretmenlere ve ana babalara yardımcı olacağı umulmaktadır.

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmamada pek çok kişinin desteği olmuştur. Yüksek lisans eğitimim boyunca çalışmalarına sabırla destek veren ve aktif olarak katkıda bulunan eşim Murat Akyol'a, kardeşim İsmail Özdin'e, psikolojik danışman Neşe Sakarya'ya ve her zaman yanımda olarak iyi bir eğitim almama için çaba gösteren anne ve babama çok teşekkür ederim.

Değerli hocalarım, sayın Prof. Dr. Gürhan Can, Yrd. Doç. Dr. Adnan Boyacı, Yrd. Doç. Dr. Sibel Türküm, Yrd. Doç. Esra Ceyhan, Yrd. Doç. Dr. Aydoğan Aykut Ceyhan'a mesleki ve akademik gelişimime katkılarından dolayı teşekkürü bir borç biliyorum.

Araştırmanın planlanmasından raporlaştırılmasına kadar geçen süre içerisinde sabırla ve titizlikle çalışmalarımı yönlendiren, danışmanım sayın Prof. Dr. Gürhan Can'a değerli katkılarından dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Özlem ÖZDİN

Eskişehir, 2004

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZ	I
ABSTRACT	III
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY	VI
ÖNSÖZ	VII
ÖZGEÇMİŞ	VIII
İÇİNDEKİLER	IX
TABLolar LİSTESİ	XIII

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem	1
1.2. Amaç	7
1.3. Alt Amaçlar	7
1.4. Önem	9
1.5. Sınırlılıklar	10
1.6 Sayıltılar	10
1.6. Tanımlar	11

İKİNCİ BÖLÜM

KAYNAK TARAMASI

2.1.Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	12
2.2.Türkiye’deYapılan Araştırmalar	15

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

	<u>Sayfa</u>
3.1. Araştırma Modeli	23
3.2. Çalışma Evreni	23
3.3. Veriler ve Toplanması	23
3.3.1. Veri Toplama Araçları	24
3.3.1.1. Kişisel Bilgi Formu	24
3.3.1.2. Çalışma Alışkanlıkları Envanteri	25
3.3.1.3. Problem Tarama Envanteri	25
3.3.2. Verilerin Toplanması	26
3.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	26

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yere Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	28
4.2. Uygun Çalışma Ortamına Sahip Olup Olmamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	30
4.3. Serbest Zaman Etkinliklerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	33
4.4. Çalışma Alışkanlıklarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	35
4.5. Özel Yetiştirme Alıp Almamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	37

4.6. Derslere Etkin Olarak Katılıp Katılmama Durumuna Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	38
4.7. Düzenli Beslenme Alışkanlığına Sahip Olup Olmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	39
4.8. Akşam Yatış Saatlerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	40
4.9. Üst Öğretime Devam Edeceklerine İlişkin Kararlarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	41
4.10. Yaşadıkları Sağlık Sorunlarının Türlerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	44
4.11. Öğrencilikle İlgili Sorumlulukları Yerine Getirmelerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	45
4.12. Öğrencilerin Karşı Karşıya Buldukları Problem Yoğunluklarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	47
4.13. Ailenin Ekonomik Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	49
4.14. Annenin Çalışıp Çalışmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	52
4.15. Babanın Çalışıp Çalışmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	53
4.16. Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	54
4.17. Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	55
4.18. Anne Babanın Hayatta Olup Olmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	57
4.19. Anne Babalarının Öz Üvey Olmalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	59
4.20. Anne Babalarının Boşanmış Evli Olmalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	60

4.21. Anne Babaları İle Olan İlişkilerine Göre	
Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	61
4.22. Algıladıkları Anne Baba Tutumuna Göre	
Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	62
4.23. Anne Babalarının Birbirleri İle İyi Geçinip	
Geçinmemelerine Göre Öğrencilerin	
Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	64
4.24. Ailesiyle Oturup Oturmamalarına Göre Öğrencilerin	
Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	67
4.25. Öğretmen Davranışlarını Algılayış Biçimine Göre	
Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	68
4.26. Yakın Arkadaşlarının Akademik Başarı Düzeylerine Göre	
Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	70
4.27. Sınıf Arkadaşlarıyla Olan İlişkilerine Göre	
Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular	72

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç	75
5.2. Öneriler	79
5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	80
5.2.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler	80
EKLER	81
KAYNAKÇA	102

TABLÖLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
1. Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yere Göre Öğrencilerin Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	29
2. Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yere Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	30
3. Uygun Çalışma Ortamına Sahip Olup Olmamlarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarının Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	31
4. Uygun Çalışma Ortamına Sahip Olup Olmamlarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	31
5. Serbest Zaman Etkinliklerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	33
6. Serbest Zaman Etkinliklerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	34
7. Çalışma Alışkanlıklarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	35
8. Çalışma Alışkanlıklarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	36
9. Özel Yetiştirme Alıp Almamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları ve t değeri.....	37
10. Derslere Etkin Olarak Katılıp Katılmama Durumuna Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	38
11. Derslere Etkin Olarak Katılıp Katılmama Durumuna Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	39
12. Düzenli Beslenme Alışkanlığına Sahip Olup Olmamlarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları ve t Değeri	40
13. Akşam Yatış Saatlerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları ve t Değeri	41

14. Üst Öğretime Devam Edeceklerine İlişkin Kararlarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	42
15. Üst Öğretime Devam Edeceklerine İlişkin Kararlarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	43
16. Yaşadıkları Sağlık Sorunlarının Türlerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları ve Standart Sapmaları	44
17. Yaşadıkları Sağlık Sorunlarının Türlerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	45
18. Öğrencilikle İlgili Sorumluluklarını Yerine Getirmelerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	46
19. Öğrencilikle İlgili Sorumluluklarını Yerine Getirmelerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	47
20. Karşı Karşıya Buldukları Problem Yoğunluklarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	48
21. Karşı Karşıya Buldukları Problem Yoğunluklarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	49
22. Ailenin Ekonomik Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	50
23. Ailenin Ekonomik Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	51
24. Annenin Çalışıp Çalışmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları ve t Değeri.....	52
25. Babanın Çalışıp Çalışmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları ve t Değeri.....	53
26. Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	54
27. Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	55

28. Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	56
29. Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	56
30. Anne Babanın Hayatta Olup Olmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	58
31. Anne Babanın Hayatta Olup Olmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	58
32. Anne Babanın Öz Üvey Olma Durumuna Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	59
33. Anne Babanın Boşanmış Evli Olma Durumuna Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapma ve t Değeri	60
34. Anne Babaları ile Olan İlişkilerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapma ve t Değeri	62
35. Algıladıkları Anne Baba Tutumuna Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	63
36. Algıladıkları Anne Baba Tutumuna Göre Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	63
37. Anne Babalarının Birbirleri ile İyi Geçinip Geçinmemelerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	65
38. Anne Babalarının Birbirleri ile İyi Geçinip Geçinmemelerine Göre Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	65
39. Ailesiyle Oturup Oturmamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları	67
40. Ailesiyle Oturup Oturmamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	68
41. Öğretmen Davranışlarını Algılayış Biçimine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları ve Standart Sapmaları	69
42. Öğretmen Davranışlarını Algılayış Biçimine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	69

43. Yakın Arkadaşlarının Başarı Düzeylerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları ve Standart Sapmaları	71
44. Yakın Arkadaşlarının Başarı Düzeylerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	71
45. Sınıf Arkadaşlarıyla Olan İlişkilerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları ve Standart Sapmaları	72
46. Sınıf Arkadaşlarıyla Olan İlişkilerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları	73

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın problemine, amaç ve alt amaçlarına, araştırmanın gerekçesi ve önemine yer verilmiştir. Ardından araştırmanın sınırlılıkları ile temel kavramlarına ilişkin tanımlar verilmiştir.

1.1. Problem

Bilgi çağı olarak nitelendirilen 21. yüzyılda toplumsal gelişmenin gerçekleşebilmesi ve nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi büyük ölçüde ülkelerin eğitim sistemlerine bağlıdır. İnsan kaynaklarının çağın gereğine göre yetiştirilebilmeleri eğitim sistemlerinde sürekli gelişim, değişim ve yenileşme ile olası görünmesine karşın, hedeflenen gelişme, salt eğitim sistemi üzerinde yapılacak sistematik değişmelerle yakalanamaz.

Eğitim kurumlarının çağın koşulları doğrultusunda yenilenmesi bilimsel bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda her düzeydeki eğitim kurumunda eğitim öğretim uygulamalarının niteliğini etkileyen bir çok etmenden söz etmek olasıdır. Bu etmenlerden birinin “akademik başarı” olduğu söylenebilir.

Eğitimde niteliğin geliştirilmesi, eğitim kurumlarının en önemli işlevi durumuna dönüşürken nitelikli eğitimin bir göstergesi olarak kabul edilebilen “akademik başarı” ile ilgili araştırmalarda gittikçe artan bir ivme kazanmıştır.

Ahmann ve Glack (1970)’a göre akademik başarı, öğrencinin psikomotor ve duyuşsal gelişiminin dışında kalan bütün program alanlarındaki davranış gelişimini ifade etmektedir (akt.: Doğusal-Tezer, 1987). Birçok öğenin etkileşimiyle ortaya çıkan

akademik başarı, koşullara göre değişkenlik göstermekte ve kimi etmenlere bağlı olarak değişmektedir. Öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen etmenlerle ilgili araştırmalar, akademik başarı değişkenlerini zihinsel ve zihinsel olmayan etmenler olmak üzere iki grupta toplamaktadır.

Zihinsel kavramı belleme, anlama, soyutlama, genelleme ve karşılaştırma güç ve becerileri kapsamaktadır (Özguven,1974). Bu bağlamda, öğrencinin yetenek düzeyi, sınıf içindeki başarı sırası, zeka yetersizliği gibi değişkenler zihinsel etmenler kapsamında yer almaktadır (Özguven,1974; Tezcan, 1984; Yörükoğlu, 1994). Akademik başarı üzerinde genel yeteneğin önemli bir etkisi olduğu yadsınmamakla birlikte (Tezcan, 1984; Yavuzer, 1996), yetenekleri ölçüsünde başarı gösteremeyen öğrencilerin durumları, araştırmacıların dikkatlerini büyük ölçüde zihinsel olmayan etmenler konusuna yöneltmiştir (Can,1992).

Nitekim kimi araştırmacılara göre kimi araştırmalarda öğrencilerin akademik başarılarının zekanın yanı sıra; özlük, kişilik, ailesel nitelikler, çalışma alışkanlıkları gibi çok sayıda etmen tarafından etkilendiği de ifade edilmektedir. (Can,1992). Öğrencilerin bulunduğu sınıf seviyesi ve konu alanlarına göre değişmekle birlikte zeka ile akademik başarı arasındaki ilişki %30 kadardır. Buna göre, zihinsel olmayan etmenler ile akademik başarı arasında ilişki %70 oranında önem kazanmaktadır (Kepçeoğlu,1990).

Araştırma ile ilgili literatürde, akademik başarıyı etkileyen zihinsel olmayan etmenler; aileden kaynaklanan etmenler, okuldan kaynaklanan etmenler ve öğrenciden kaynaklanan etmenler olmak üzere üç ana başlık altında incelenmiştir. Bu etmenler kısaca şöyle açıklanabilir:

Aileden kaynaklanan etmenler: Aile çocuğun fiziksel, duygusal, sosyal ve zihinsel her türlü gelişiminde temel ortamdır (Ekşi, 1990, s.169). Çocuk öğrenme ve başarıma isteğini ilk olarak aile ortamında edinir. Çocukta öğrenme isteği ve öğrendiğini pekiştirme ailenin yardımı ile oluşur. Anne babadan gördüğü sevgi ve ilgi sonucunda öğrenme istek ve çabası oluşur (Yörükoğlu, 1986).

Öğrencinin akademik başarısı üzerinde, ailenin öğrenci ile ilişkisi, öğrencinin okul yaşantısı ile ilgilenmesi, aile üyeleri arasındaki iletişim, ona karşı takınılan tutum etkili olabilmektedir.

Aile içi ilişkilerin dengeli ve düzenli olması öğrencinin çalışmasına ve başarısına olumlu katkı sağlar. Sağlıklı bir aile ortamında anne baba güven verici, anlayışlı ve sorunlara karşı yakından ilgilidir. Bu tür ailelerde öğrenci ile kurulan başarılı iletişim sayesinde onun akademik başarısı desteklenip, başarısızlığı anlayışla karşılanarak mantıklı çözümler birlikte aranır (Kasatura,1991;Yavuzer 1993).

Akademik başarıda dengeli ve düzenli aile içi ilişkilerin yani sıra anne babanın öğrenciye karşı geliştirdiği tutum da önemlidir. Anne babanın otoriter olduğu ailelerde baskı yoluyla disiplin sağlamakta, öğrencinin başarısızlığı hoşgörü ve anlayışla karşılanmamaktadır. Ailede aşırı sert ve otoriter bir tutumun baskın olması öğrencinin okula uyumunu ve akademik başarısını olumsuz olarak etkilemektedir (Yavuzer,1993). Konu ile ilgili araştırma sonuçlarına bakıldığında demokratik tutuma sahip ailelerden öğrenciler otoriter ailelerden gelen öğrencilere kıyasla daha başarılı oldukları görülmektedir.

İlgisiz tutumun hakim olduğu ailede yetişen öğrencilerde de okula karşı ilgisizlik ve akademik başarısızlık gözlenmektedir. Anne babanın ilgisizliği karşısında öğrenci, kimi zaman tepki olarak, kimi zaman da dikkat çekmek amacıyla dersleri ile ilgilememekte ve bunun sonucu olarak da başarısız olabilmektedir. Tezcan (1984)'a göre de ödüllendirilmeyen, cezalandırılmayan çocuk okula karşı ilgisiz kalmakta, ders çalışmamaktadır. İlgisiz tutumun hakim olduğu ailelerde kuralların ve disiplinin olmaması da akademik başarıyı olumsuz biçimde etkilemektedir. Yavuzer (1996)'e göre ailenin akademik başarıdaki bir başka etkisi de bebeklik yıllarına ilişkindir. Bebeklik döneminden başlayarak çocuğa kurallara uyma alışkanlığının geliştirilememiş olması, okul yıllarında çocuğun akademik başarı düzeyini olumsuz yönde etkilemektedir.

Öğrenciden kaynaklanan etmenler: Akademik başarıyı etkileyen etmenlerden bir diğeri de öğrencinin ruhsal dengesidir. Öğrencinin duygusal açıdan sorunları varsa ve özellikle de öğrenci bu sorunlarını hiç kimse ile paylaşmıyorsa, dikkatini dersleri üzerinde toplayamamakta ve akademik başarısızlık yaşayabilmektedir. Örneğin, öğrencinin bir yakınını kaybetmesi, aile üyelerinden birinin hastalığı, anne ya da babasından uzun süre ayrılması eşlerin ayrılması, yeni kardeşin doğması, ani bir korku, ergenlik sorunları öğrencinin okulda başarılı olmasını etkilemektedir (Tezcan, 1984). Yörükoğlu (1989) içedönük, sıkılgan, korkak, kuruntulu öğrencilerin yetenekleri ölçüsünde başarı gösteremediklerini ifade etmektedir. Özellikle ekonomik olanakları sınırlı olan ailelerin çocuklarında ruhsal sorunlar gözlenebilmekte ve bu tür aile ortamlarında yetişen öğrenciler, sağlık, beslenme gibi temel gereksinimlerini yeterince doyuramamaktadırlar. Öğrencinin temel gereksinimlerinin yeterince karşılanamaması ise akademik başarısını olumsuz biçimde etkilemektedir. Nitekim Tezcan (1984)'ın da belirttiği gibi, öğrencinin okul araç-gereçlerini, boş zamanları değerlendirme olanaklarını, biyolojik gereksinimlerini, fiziki ortamını ve beslenmesini sağlayamayan ailelerde yetişen öğrencilerde okul başarısızlığı yaygın olmaktadır.

Okuldan kaynaklanan etmenler: Akademik başarı üzerinde etkili olan bir diğer etmen ise okulun niteliğidir. Havighurst (1967)'a göre de okuldaki eğitimin kalitesi akademik başarıyı doğrudan doğruya etkilemektedir (akt.:Berber, 1990). Okulda öğretimi etkileyen en önemli öge öğretmendir. Öğretmenin öğrenciyi eğitme becerisi, öğrenci ile olan iletişimi ve öğrenciye karşı geliştirdiği tutum öğrencinin akademik başarısını doğrudan etkilemektedir. Öğretmen veli arasındaki işbirliği (Oktay,1993), öğretmenin kişilik özellikleri öğrencinin akademik başarısını etkileyen önemli etmenlerdir. Örneğin; demokratik tutuma sahip öğretmenlerin öğrencilerinin akademik başarılarıyla yaratıcılıkları daha ileri düzeyde iken sert, otoriter, dogmatik öğretmenlerin öğrencilerinin derse karşı ilgilerinin düşük olduğu ifade edilmektedir (Yavuzer, 1993).

Tezcan (1984)'a göre de öğretmenin bilgi yetersizliği, öğrencilerine karşı olumsuz davranması, otoriter bir tutumu benimsemiş olması, öğrencilere ve mesleğine karşı ilgisizliği gibi etmenler öğrenci başarısını olumsuz biçimde etkilemektedir. Öğretmenin olumsuz etkilerinden en önemlisi ise, öğrencisine verdiği değeri öğrencinin başarısına

bağlı olarak koşullu bir biçimde vermiş olmasıdır ki bu, öğrencinin başarısızlığının sürengenliğini artırmaktadır. Ayrıca kimi öğretmenlerin başarısız öğrencilere ilgisiz kalması, öğrenciden hiçbir olumlu davranış beklememesi başarısızlık sorununu daha da artırmaktadır (Baymur,1978). Bu görüşü destekler biçimde Brophy ve Good (1970)'a göre de öğretmenler öğrencileriyle ilgili farklı beklentiler geliştirirler, bu beklentiler öğrencilerin davranış ve başarılarıyla ilgilidir. Öğretmenin bu tavırları belli bir süre değişmeden devam ederse bu tutum ve davranışlar öğrencinin başarısını ve davranışını şekillendirir. Yüksek beklentili öğrenciler yüksek düzeyde, düşük beklentililer ise düşük düzeyde başarılı olurlar (akt.: Balcı, 1993).

Literatürde yer alan kimi araştırmalara göre bireysel farklılıkların akademik başarı üzerinde belirleyici bir etkisi olduğu vurgulanmakla birlikte, genelde öğretmenlerin ders planlarını öğrencilerin bireysel özelliklerini dikkate almadan hazırladıkları gözlenmektedir. Eğitim öğretim dönemi başında standart yıllık planlar hazırlanmakta ve bireysel farklılıklar dikkate alınmadan derslerin işlendiği görülmektedir. Ayrıca her öğrencinin bu planlar doğrultusunda başarılı olması beklenmektedir. Ancak kimi öğrencilerin akademik başarıları bireysel farklılıkları nedeniyle düşük olabilmektedir. Kimi araştırmacılara göre de öğretimin bireysel yöntemlere dayanılarak yapılamaması başarısızlığın bir yönünü oluşturmaktadır (Tezcan, 1984; Yavuzer, 1993).

Okul etkinliklerinin, öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak hazırlanması da akademik başarı üzerinde etkili olabilmektedir. Örneğin; spor etkinliklerine katılan öğrenciler çalışarak başarıya ulaşabileceklerini görebilmekte ve serbest zamanlarını nasıl değerlendireceklerini planladıkları gibi ders çalışmaları gereken zamanı da planlayarak her iki yönden de başarılarını artırabilmektedirler. Yurdakul (2001)'a göre de müzik, resim, tiyatro, spor gibi ders dışı etkinlikler öğrencilerin kötü alışkanlıklara yönelmesini engellemekte, ders çalışma kapasitelerini, akademik başarılarını artırmaktadır. Diğer taraftan tek amacı ders çalışmak olan, ders dışı uğraşı olmayan öğrencilerin çok çalıştıkları ancak etkili bir şekilde çalışmadıkları gözlenmektedir.

Genelde çok çalışmakla başarılı olunacağına inanılmaktadır. Oysa gerekli olan bilinçsizce çok çalışmak değil , ilgili öğrenme yöntem ve tekniklerini bilerek ve

bunlardan gereğince yararlanarak etkili çalışmaktır (Uluğ,1997). Farklı bir bakış açısı ile etkili çalışma; zamanı, belirlenmiş amaçlar ve saptanmış öncelikler doğrultusunda verimli olarak kullanmaktır (Baltaş,1993). Bir plan doğrultusunda düzenli olarak çalışan öğrencilerin akademik başarılarının yüksek olduğu gözlenmektedir. Öğrencilerin öğrenimleri süresince başarılı olmalarını sağlayan, akademik başarılarını olumlu şekilde etkileyen etmenlerden en önemlisi, öğrencilerin sahip oldukları etkin ve verimli ders çalışma alışkanlıklarıdır. Her öğrencinin ders çalışma alışkanlığı, diğerinden farklıdır. Ancak öğrencilerin büyük bir kısmının başarısızlığının nedeni etkili ve verimli ders çalışma yollarını bilmemelerinden kaynaklanmaktadır (Atılgan, 1998).

Öğrencinin akademik başarısızlığı kendisini, ailesini, okulunu etkilediği kadar ülke ekonomisini ve ülke kalkınmasını da etkilemektedir. Bu nedenle akademik başarısızlığın önlenmesine çalışılmalıdır. Akademik başarısızlığı önleyebilmek için de öncelikle nedenlerini belirlemek gerekmektedir. Araştırma da bu gereksinimden doğmuştur.

Bu araştırmada ilköğretim II. kademe öğrencilerinin akademik başarıları ile zihinsel olmayan çeşitli etmenler ele alınmıştır. Bu etmenler II. kademe öğrencilerinin kendilerine özgü kimi özellikleri, ana-baba, öğretmenleri ve sosyal ilişkileri ile ilgili olarak gruplandırılmıştır.

Literatürde akademik başarıya ilişkin çalışmalarda, akademik başarıyı etkileyen zihinsel olmayan etmenler ana hatlarıyla aile ile ilgili etmenler, okul ile ilgili etmenler, öğrencinin kendisi ile ilgili etmenler olarak ele alınmaktadır. Bu araştırmada ise ilköğretim II. kademe öğrencilerinin zihinsel olmayan kimi özellikleri ile akademik başarı arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim II. kademe öğrencilerinin akademik başarıları ile zihinsel olmayan kimi özelliklerinden; kendilerine özgü özellikleri, anne baba ve öğretmenleriyle ilgili özellikleri ile sosyal ilişkileriyle ilgili özellikleri arasındaki farklılaşmaları belirlemektir.

1.3. Alt Amaçlar

Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1.3.1. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Kendilerine Özgü Kimi Özellikleriyle İlgili Alt Amaçlar

- 1.3.1.1. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yere göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.1.2. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin uygun çalışma ortamına sahip olup olmamalarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.1.3. İlköğretim II. kademe öğrencilerinin akademik başarıları, serbest zaman etkinliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.1.4. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, çalışma alışkanlıklarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.1.5. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin özel yetiştirme alıp almamalarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.1.6. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin derslere etkin olarak katılıp katılmamalarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.1.7. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin düzenli beslenme alışkanlıklarına sahip olup olmamalarına göre farklılaşmakta mıdır?

- 1.3.1.8. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin akşam yatış saatlerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.1.9 İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin devam edecekleri üst öğretimle ilişkili kararlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.1.10. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, yaşadıkları sağlık sorunlarının türlerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.1.11. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilikle ilgili sorumluluklarını yerine getirmelerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.1.12. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin karşı karşıya buldukları problem yoğunluklarına göre farklılaşmakta mıdır?

1.3.2. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Anne-Babaları ve Öğretmenlerine Özgü Kimi Özellikleriyle İlgili Alt Amaçlar

- 1.3.2.1. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, ailenin ekonomik düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.2.2. İlköğretim II.Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, annelerinin çalışıp çalışmamasına göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.2.3. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, babalarının çalışıp çalışmamasına göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.2.4. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, annelerinin eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.2.5. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, babalarının eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.2.6. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin anne-babalarının hayatta olup olmamasına göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.2.7. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin anne-babalarının öz-üvey olmalarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.2.8. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin anne-babalarının boşanmış-evli olmalarına göre farklılaşmakta mıdır?

- 1.3.2.9. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin anne-babaları ile olan ilişkilerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.2.10. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin algıladıkları anne-baba tutumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.2.11. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin anne-babalarının birbirleri ile iyi geçinip geçinmemelerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.2.12. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin ailesiyle birlikte oturup oturmamalarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.2.13. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin öğretmen davranışlarını algılayış biçimine göre farklılaşmakta mıdır?

1.3.3. İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Sosyal İlişkileriyle İlgili Alt Amaçlar

- 1.3.3.1. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin yakın arkadaşlarının akademik başarı düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.3.3.2. İlköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarıları, öğrencilerin sınıf arkadaşları ile olan ilişkilerini algılayışlarına göre farklılaşmakta mıdır?

1.4. Önem

Akademik başarısızlık eğitim sistemimizin en önemli sorunları arasında yer almaktadır. Ülkemizin gelişmiş ülkeler arasında yer alabilmesi için nitelikli insan gücüne gereksinim vardır. Nitelikli insan gücünü oluşturabilmek öğrencilerin eğitimleri süresince karşılaştıkları başarısızlığın altında yatan etmenleri bilmek ve başarısızlığı en aza indirmekle olasıdır.

Akademik başarısızlığın sadece zihinsel süreçlerle açıklanamayacağının anlaşılması yurt dışındaki ve ülkemizdeki araştırmacıları zihinsel olmayan süreçlere yönlendirmiştir. Ancak ülkemizde bugüne değin yapılan araştırmalarda daha çok aile ve çalışma alışkanlıkları ile ilgili zihinsel olmayan etmenler ele alınmıştır. Sözü edilen

sebeplerden yola çıkarak bu araştırmada akademik başarı ile zihinsel olmayan etmenler arasındaki ilişkiler ortaya konulmak istenmiştir.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servislerine başvuran öğrencilerin çoğunluğunu akademik başarısızlık nedeniyle gelenlerin oluşturduğu dūřünülecek olursa, bu araştırma psikolojik danışmanlara yardımcı olacaktır. Ayrıca araştırmadan elde edilen bulguların öğrencilerin akademik başarısını artırıcı yönde önlemler alınması ve gerekli düzenlemelerin yapılabilmesi için okul yöneticilerine, öğretmenlere ve anne-babalara yararlı olacağı umulmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıda belirlenmiştir.

- 1.5.1. Bu araştırma 2002-2003 öğretim yılı Eskişehir ili merkez Atatürk İlköğretim Okulu II. kademe öğrencilerinden elde edilen verilerle sınırlıdır.
- 1.5.2. Bu araştırmada öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve problem yoğunlukları “Çalışma Alışkanlıkları Envanteri” ve “Problem Tarama Envanteri”nin ölçtüğu özellikler ile sınırlıdır.

1.6. Sayıtlılar

Bu araştırmanın sayıtlıları aşağıda belirlenmiştir.

- 1.6.1. Araştırmada kullanılan Çalışma Alışkanlıkları Ölçeğinin öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını ölçtüğu varsayılmıştır.
- 1.6.2. Araştırmaya katılan denekler ölçme araçlarını yanıtlarken içten ve yansız davranmışlardır.

1.7. Tanımlar

Araştırmanın temel kavramlarına ilişkin tanımlar aşağıda verilmiştir.

Akademik Başarı: 2002-2003 eğitim öğretim yılında İlköğretim II. kademe öğrencilerinin gördüğü tüm derslerden aldıkları notların aritmetik ortalaması.

Çalışma Alışkanlığı: Öğrencilerin akademik çalışmaları sırasındaki kullandıkları çalışma yöntemleri.

Özel Yetiştirme: Öğrencilerin çeşitli derslerden okulda aldıkları öğretimin yanı sıra öğretmenden bireysel olarak ya da grupça öğretim almaları.

Problem Yoğunlukları: Öğrencilerin Problem Tarama Envanteri'nden aldıkları puanlar.

Özel yetiştirme: Öğrencilerin özel ders almaları ya da dershaneye gitmeleri.

İKİNCİ BÖLÜM

KAYNAK TARAMASI

Öğrencilerin başarılarını etkileyen etmenlerle ilgili araştırmalarda, akademik başarı değişkenleri zihinsel ve zihinsel olmayan etmenler olmak üzere iki grupta toplanmaktadır. Bireyin yetenek düzeyi, zeka yetersizliği gibi değişkenler zihinsel etmenler, çevre olanakları, aile yapısı kişilik nitelikleri gibi değişkenler de zihinsel olmayan etmenler kapsamında yer almaktadır (Özgüven, 1974; Yörükoğlu, 1994).

Zihinsel etmenlerin akademik başarısızlığı açıklamada yeterli olmaması araştırmacıları zihinsel olmayan etmenlere yöneltmiştir. Öğrencilerin akademik başarısını etkileyen zihinsel olmayan etmenlerin irdelenmesine ve çeşitli öğretim kademelerindeki öğrencilerin akademik başarısının kestirilmesine dönük araştırmalar özellikle yabancı literatürde geniş yer tutmaktadır. Ülkemizde ise bu tür çalışmalar özellikle aile ile ilgili etmenler ve akademik başarı arasındaki ilişkilerin incelenmesi biçiminde yapılmıştır.

2.1. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Yurt dışında yapılan araştırmalar da aileye ilişkin sosyal, kültürel ve ekonomik durumların düşük başarıyı etkileyen önemli faktörler arasında bulunduğu öne sürülmüştür.

Adams (1976)'ın, ailenin çocuğun okul içi davranışları, başarısı ile ilgilenmesinin önemini vurgulamayı amaçladığı çalışması lise öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Lise seviyesinde, aynı zekaya sahip başarılı ve başarısız öğrencilerin karşılaştırılması ile şu sonuçlar ortaya çıkmıştır (akt.: Özbacı,1996)

- Başarılı öğrencilerin ebeveynleri başarıya saygı göstererek daha çok teşvik ederler.

- Başarılı öğrencilerin ebeveynleri, çocuklarının zihinsel ilgilerini aktif olarak öğreniyorlar. Öğretmene ve okula karşı pozitif bir tavır takınıyorlar.
- Başarılı öğrenciler, başarısız öğrencilere göre okul ve öğretmenlerinin ne kadar az destekleyici ve yardımcı olduğu konusunda negatif tavırları tanımlamakta daha düşük orantı göstermektedir.

Diaz (1989) tarafından yapılan bir araştırmada, akademik başarısı düşük ve sınıfta kalma riski taşıyan öğrencileri diğer öğrencilerden ayıran en önemli etkenin, anne-baba ilgisizliği olduğu saptanmıştır. Aynı araştırmada, anne-baba katılımı tutarsızlığı ve geçimsizliğinin de düşük okul başarısı ve riski taşımada önemli rol oynadığı görülmüştür (akt.: Satır,1996)

Anne-baba tutumlarıyla ilgili Steinberg ve arkadaşları (1989) güven verici aile tutumu ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi, 10.000 lise öğrencisi ile yapılan çalışmada irdelemişlerdir. Ailesini güven verici, tutarlı, kabul edici olarak algılayan ve demokratik aileleri olan ergenlerin okulda daha başarılı; otoriter ailelerden gelenlerin ise daha başarısız oldukları saptanmıştır. Sosyo-ekonomik, etnik, sınıfsal farklar ve aile yapısı farklılıkları bu bulguyu etkilemektedir.

Harris-Dawson (1992) araştırmasında fiziksel sağlık, okula devam, akademik başarı ve özsaygı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Sonuçlar sağlıklı veya sağlıksız olmanın okula devamsızlık süresini etkilediğini, fiziksel olarak sağlıklı olmanın hem akademik başarıyı hem de özsaygıyı olumlu yönde etkilediğini göstermiştir (akt.: Gökalan, 2000).

Anne babanın çocuğun okullaşmasına katılımının çocukların okul başarısı ile ilişkili olduğu bilinmektedir. Düşük gelirli, az eğitilmiş ve tek ebeveynli olan aileler daha eğitilmiş, gelir seviyesi yüksek olan ve evli ailelere göre okul etkinliklerine daha az katılmaktadırlar. Bu ailelerin çocukları da diğerlerine göre daha az başarı göstermektedirler (Eptein, 1983'den; Fehiman, Keith, Reimers, 1987'den; Reynolds, 1989'den; Stevenson, Baker, 1987'den; akt.: Grolnick ve ark., 1997).

Brody ve Gene (1995)'nin kırsal Afrikalı ve Amerikalı gençler arasındaki aile süreci ve akademik başarı arasındaki bağlantıyı inceledikleri çalışmaya 9-12 yaş arası 90 çocuk ve anne baba katılmıştır. Araştırmada anne babanın okul etkinliklerine katılması, ekonomik sıkıntı ve çocuğun uyum probleminden kaynaklı sorunlu aile ilişkilerinin akademik başarı üzerindeki etkisini incelenmiştir. Aile içinde kişi başına düşen gelirin, anne babanın çocuğun okul etkinliklerine katılması ve akademik başarı üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Ayrıca aile içindeki olumlu ilişki çocuğun akademik başarısını yükseltirken, aile içindeki çatışmalar akademik başarıyı olumsuz etkilemiştir.

Hokodo ve Finchom (1995)'nin ev ödevlerinde yardım alan ve almayan çocukların akademik başarısını karşılaştırdıkları çalışma, ilköğretim 3. sınıfa devam eden 10 yardım almayan ve 11 yardım alan öğrenci ile bunların anneleri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, başarılı öğrencilerin annelerinin çocuklarına karşı daha duyarlı ve sorumlu davrandıkları, çocuklarının başarısızlıkları karşısında çocuklarının düşük becerilerine ve hedef davranışlarına tekrar yön verdikleri belirlenmiştir.

Booth (1996)'un ailenin okula katılımı ve babası olmayan öğrencilerin akademik başarılarının incelediği araştırma, 38 babası olan, 42 babası olmayan 80 ortaokul öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, aile katılımı, cinsiyet, sosyo-ekonomik düzeyin akademik başarı üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Bununla birlikte ev içi yapılan ders çalışma, oyun, okuma etkinliklerinin ve baba faktörünün akademik başarı üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.. Babası olan öğrenciler babası olmayan öğrencilere göre daha başarılı, babası olmayan erkek öğrenciler babası olmayan kız öğrencilere göre daha az başarılı bulunmuştur. Sosyo-ekonomik durumu düşük ailelerin çocuklarının okula gidişlerinin ve okul ihtiyaçlarının karşılanamamasından kaynaklı daha sık akademik başarısızlık yaşadıkları gözlenmiştir.

French ve ark. (2003)'nin yaptıkları çalışmada, öğrencilerin arkadaş ilişkileri ile akademik başarıları karşılaştırılmıştır. Arkadaşsız olan çocukların daha agresif, içe kapanık ve akademik başarısı daha düşük olduğu görülmüştür.

6-11 yaş arası evi olan çocuklar ile evi olmayan çocuklar akademik başarı açısından karşılaştırılmışlardır. Sonuç olarak, algılama açısından evi olan çocuklarla evi olmayan çocuklar arasında bir fark bulunmazken, sınavlarda evsiz çocukların evi olan çocuklara göre belirgin şekilde daha zayıf performans gösterdiği ve akademik başarılarının düşük olduğu saptanmıştır (Rubin ve ark., 1996).

Griffith (2002) okul ilişkileri, sınıfın başarı seviyesi, sosyal desteğin, sosyo-ekonomik düzeyin akademik başarı üzerindeki etkisini incelediği araştırma, 117 ortaokul da, 25082 ortaokul öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak, sosyal desteğin sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerin akademik başarısını yükselttiği belirlenmiştir.

French ve ark. (2003) yaptığı çalışmada, çocukların kişiliklerini ve akademik başarılarını arkadaş ilişkilerine göre incelemiştir. Araştırma 960, 10 yaşındaki öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırmada arkadaşsız olan çocukların arkadaşları olan çocuklara göre daha agresif, içe kapanık ve akademik başarılarının daha düşük olduğu belirlenmiştir.

2.2. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Türkiye’deki akademik başarı ile ilgili araştırmalarda daha çok aile ile ilgili etmenlerin araştırıldığı görülmektedir.

Bu araştırmaların bulguları ise gençlerdeki okul başarısızlıklarının büyük çoğunluğunun zihinsel veya sosyo-kültürel eksikliklerden çok, aile ilişkilerindeki uyumsuzluklardan ve bozukluklarından kaynaklandığına işaret etmektedir (akt.: Özbacı, 1996).

Özgüven (1974)’in 1968-69 öğretim yılında Hacettepe Üniversitesi öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiş olduğu araştırması, zihinsel olmayan faktörlerle ilgili ilk kapsamlı araştırma olması bakımından önem taşımaktadır. Özgüven bu araştırmada üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen zihinsel olmayan faktörler; incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin geleceğe ait beklentilerinin

gerçekleşeceğine inanmaları, başarı derecelerini kendi beklentilerine uygun bulmaları, liseyi bitirdiklerinde girmeyi en çok istedikleri branşa girmeleri, girdikleri branştan memnun olmaları, morallerinin iyi olması, öğretmenlerle ilişkilerinde memnun olmaları, öğretmenlerinin metotlarından memnun olmaları, genel olarak idarecilerle ilişkilerinden memnun olmaları, buldukları üniversitenin öğrencisi olmanın kendilerini tatmin etmesi gibi etmenler öğrenci başarısını önemli düzeyde etkilemektedir. Ailenin çocuklarının üniversitedeki başarıları ile ilgilenmesi, ailenin çocuklarını anlaması, davranışlarını anlayışla karşılaması, öğrencinin, ailesi ile ilişkilerinin iyi olması, aile içinde anne babanın geçimli olması, öğrencinin yabancı dil bilmesi, planlı bir şekilde çalışması, ilkokul, ortaokul, lise bitirme derecesi, cinsiyeti, ayda ortalama olarak ellerine geçen paranın gereksinimlerini karşılaması, lise öğrenimini resmi bir kolejde yapmaları başarı düzeyini etkilemektedir.

Şemin (1975)'in, ilkokul öğrencilerinin akademik başarıları ile ilgili yaptığı araştırma sonuçlarına göre geliri iyi olmayan ailelerin çocuklarının akademik başarıları düşüktür, sosyo-ekonomik seviye yükseldikçe başarısızlık oranı düşmektedir. Ailede çocuğun ihmal edilmesi, kötü muamele görmesi, aile geçimsizliği, okulda başarısızlığı doğuran başlıca faktörler arasındadır. Ayrıca fizyolojik faktörlerin başarıyı olumsuz şekilde etkilediği saptanmıştır.

Berber (1990)'in, sosyo-ekonomik faktörlerin ve ana-baba tutumlarının okul başarısına etkisini incelediği araştırmasının örneklemini ise lise öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmada; köy doğumlu olma ile şehir doğumlu olmanın başarı puanını etkilemediği görülmüştür. Anne baba mesleğinin çocuklarının okul başarılarını nasıl etkilediğini araştıran denence de annenin çalışıp çalışmaması çocuklarının okul başarılarını önemli düzeyde etkilemezken, baba mesleğinin çocuklarının okul başarılarına olan etkilerinin çok az olduğu belirlenmiştir. Ailesinin aylık gelir seviyesi yüksek olan öğrencilerin okul başarıları, ailenin gelir seviyesi düşük olan öğrencilerin okul başarıları ile karşılaştırıldığında, ailesinin gelir seviyesi düşük olan öğrencilerin, gelir seviyesi yüksek olanlara göre okul başarılarının daha düşük olduğu bulunmuştur. Ailesinin yanında kalarak öğrenimin sürdüren öğrencilerin okul başarıları, aile dışında kalarak öğrenime devam eden öğrencilerin okul başarılarına göre daha yüksek olduğu

bulunmuştur. Anne-baba tutumunun, demokratik ve otoriter olması ile okul başarısı arasında yapılan karşılaştırmada ise öğrencilerin başarı düzeyleri arasında herhangi bir farklılık bulunmamıştır .

Kasatura (1991) okul başarısı ile ilgili olarak lise öğrencilerine uyguladığı anket sonuçlarında, başarılı öğrencilerin anne baba davranışlarının başarısız öğrencilere göre daha az dengesizlik içinde olduğunu belirlemiştir. Buna ek olarak bu araştırmada, başarısız öğrencilerin anne baba davranışlarının sık sık değişiklik göstermesinden daha fazla yakındıkları belirlenmiştir. Başarılı öğrenciler anne babalarıyla, çocuklarını başarıya ulaştırmaları konusunda daha serbest bırakmakta ve normal bir ilgi göstermektedirler. Başarılı öğrencilerin ailelerinin büyük çoğunluğunda, başarısız öğrencilerin ailelerine kıyasla, daha demokratik ve öğrenciyi sorumluluk ve inisiyatif almaya iten bir görüş baskındır. Başarısız öğrenciler, aile içinde kendini huzurlu hissetmemektedirler. Anne babaların eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin okul başarılarında bir artma olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca; baba mesleği ile okul başarısı arasında anlamlı derecede yakın bir ilişki bulunmuştur. Mesleklerin başarı veya başarısızlığa göre yapılan ayrımında, başarılı öğrenci babalarının meslekleri sosyal saygınlık derecesi ve gelir durumu bakımından, başarısız öğrenci babalarının mesleklerine göre daha yüksek olarak tespit edilmiştir. Babalarını kendi olanakları içinde en iyi düzeyde gören öğrenciler, varolan koşulları kendilerini daha çok başarıya götürebilecek şekilde kullanma eğilimindedirler. Babaları yüksek eğitim görmüş veya iyi bir sanat sahibi kişiler olduğu halde pasifliklerinden dolayı iyi bir konuma gelemediğini ifade eden öğrenciler ise, başarı yönünden birinci grup kadar motivasyona sahip değildirler. Düşük ekonomik düzeyden gelen öğrenciler, sınıf arkadaşlarına göre %50 daha fazla sorunlu ve başarısız bulunmuştur. Başarılı öğrenciler anne babalarıyla başarısız öğrencilere göre daha iyi bir iletişim kurmaktadırlar. Başarısız öğrenciler ise başarılı öğrencilere göre öğretmenleri ile çok az iletişim kurmaktadırlar.

Fındıkçı ve Akingüç (1992) 'ün yaptıkları araştırmada, anne-babası ayrı olan 137 ortaöğretim öğrencisinin anne-babalarının öğrenim durumları, ailedeki çocuk sayısı, ailede ruhsal sorun olup olmadığı, çocukların psikologa gidip gitmediğini belirlemeye çalışmışlardır. Ayrıca bu öğrencilerin ders başarı ortalamaları da incelemiştirler.

İncelemeler anne babası ayrı öğrencilerin aynı okuldaki anne babası beraber diğer öğrencilerle karşılaştırılarak yapılmıştır. Anne-babası ayrı öğrenciler ile diğer öğrencilerin derslere göre başarısızlık oranlarına bakıldığında çok belirgin farklılıklara rastlanmadığı, başarı ortalamalarının birbirlerine çok yakın olduğu görülmüştür. Bununla birlikte anne-babası ayrı öğrencilerin diğerlerine göre bazı derslerinde başarı oranlarının daha yüksek bazılarında daha düşük görüldüğü, ancak bu farkların istatistik açıdan anlamlı düzeyde olmadığı tespit edilmiştir.

Dilek (1993), Askeri Liselerde okuyan öğrencilerin ortaokul ve lise ders çalışma alışkanlıkları ile akademik başarılarının karşılıklı etkileşimini incelemiştir. Kara Kuvvetleri Komutanlığına bağlı üç askeri lisede okuyan öğrenciler araştırmanın evrenini, Kuleli Askeri Lisesinde 1991-1992 öğretim yılında birinci ve ikinci sınıfında okuyan toplam 365 öğrenci de araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Öğrencilerin ortaokul ve lise ders çalışma alışkanlıkları araştırmacı tarafından hazırlanan anket ile belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin sosyo kültürel özellikleri ise anılan anketin birinci bölümünde yer alan sorularla tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin akademik başarıları olarak da ortaokul için ortaokul diploma notu, lise içinse yıl sonu notu ortalaması alınmıştır. Sonuç olarak, ders çalışma alışkanlıklarının öğrenme motivasyonu, zamanı iyi planlamak ve kullanmak, bilinçli çalışmak maddelerinin akademik başarı ile manidar ilişkisinin olduğu belirlenmiştir.

Özcanoğlu (1993), ortaöğretimde okul spor faaliyetlerine katılımın öğrencilerin akademik başarı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırmanın sonucunda okul spor faaliyetlerine katılmanın öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkisi olmadığı belirlenmiştir.

Saral (1993), yaptığı araştırmasında lise öğrencilerin genel uyumu ile akademik başarı düzeyleri arasında olumlu, fakat zayıf bir ilişki bulmuştur. Ortaokul öğrencilerin genel uyumu ile akademik başarı düzeyleri arasında lise öğrencilerine nazaran daha olumlu ilişki bulunmuştur.

Soner (1995), lise öğrencileri üzerinde yaptığı bir çalışmada, aile uyumu, özgüven ve akademik başarı arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırmada; uyumlu ailede yetişen çocukların akademik başarılarının, uyumsuz ailede yetişen çocuklara göre belirgin bir düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Uyum, özgüven ve akademik başarı puanları, cinsiyet, ana-baba eğitimi, ana-baba yaş farkı, ana-baba özel merakları, anne çalışma durumu değişkenlerine göre belirgin bir düzeyde farklılık göstermiştir.

Özcan (1996) da, ilkokul öğrencilerinin özgüvenleri akademik başarıları ve anne-baba tutumları arasındaki ilişkilerini incelediği araştırmasında, anne-babaların öğrenim düzeyleri yükseldikçe öğrencilerin akademik başarılarının yükseldiği sonucunu ortaya koymuştur. Çalışan annelerin çocuklarının akademik başarıları evin dışında herhangi bir işte çalışmayan annelerin çocuklarından daha düşük bulunmuştur. Ailelerin aylık gelir düzeyi yükseldikçe öğrencilerin akademik başarıları yükselmektedir. Anne babası birlikte yaşayan öğrencilerin akademik başarıları anne babası boşanmış öğrencilerin akademik başarılarına göre daha yüksek olmasına rağmen her türlü kötü koşula karşın anne babası boşanmış grubun içinde yüksek akademik başarıya sahip öğrencilerin de olduğunu saptanmıştır. Anne- babası sağ veya ölü olma durumuna göre öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Annesi öz olan öğrencilerin akademik başarısı, annesi üvey olan öğrencilerin akademik başarısından daha yüksek olduğu saptanmıştır. Dershane, özel ders şeklinde destek alan öğrencilerin başarıları destek almayan öğrencilerin başarılarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Evde çalışma odası olan öğrencilerin akademik başarıları, çalışma odası olmayan öğrencilerin akademik başarılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda, anne- babaların aşırı koruyucu ve baskıcı disiplinden uzaklaştıkça öğrencilerin akademik başarılarının yükseldiği de bulunmuştur.

Satır (1996)'ın lise öğrencileri üzerinde yaptığı bir çalışmada; çocuğuna yakın ilgi gösteren, çocuğunun çalışma ortamını düzenleyen ve planlayan, çocuğunun başarısını övücü sözlerle destekleyen, çocuğunun başarısızlığında onu çalışırsan başarılı olursun sözleriyle yüreklendiren anne-babaların çocuklarının akademik başarılarının yüksek olduğu sonucuna varılmıştır

Ulular (1997); ortaokul öğrencilerin okul başarılarını etkileyen zihinsel olmayan etmenleri incelediği araştırmasında, annelerin öğrenim durumu, üniversite ve lise olan öğrencilerin akademik başarıları, annelerin öğretim durumu; okur-yazar değil, ilkokul, ortaokul mezunu olan öğrencilerin okul başarılarından yüksek bulunmuştur. Araştırmada babaların öğrenim durumu arttıkça öğrencilerin akademik başarılarının da arttığı belirlenmiştir. Gelir seviyesi yüksek olan öğrencilerin akademik başarılarının gelir seviyesi düşük olan öğrencilerden yüksek olduğu görülmüştür. Evdeki ders çalışma ortamına göre, öğrencilerin başarıları farklılaşmıştır. Kendine ait odası olan öğrencilerin okul başarılarının, kardeşleriyle aynı odayı paylaşan ve oturma odasında çalışan öğrencilerin okul başarılarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca kardeşiyle aynı odada çalışan öğrencilerin okul başarıları, oturma odasında çalışan öğrencilerin okul başarılarından yüksek olduğu bulunmuştur. Ortaokul öğrencilerin ders başarıları öğrencilerin çalışma süreleri arttıkça artmaktadır. Öğrencilerin ana-baba tutumuna göre okul başarıları arasında önemli bir fark görülmemiştir

Aslıhan (1998), 10-15 yaş arasındaki ilköğretim düzeyinde okula devam eden parçalanmış ve tam aileye sahip çocukların akademik başarı puanlarının yordanmasında aile yapısı ve cinsiyetin etkili olup olmadığını incelemiştir. Uygulamalar Adana il merkezindeki 317 tam aileye, 315 parçalanmış aileye sahip toplam 632 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir ve öğrencilerin başarı puanlarında aile yapısı ve cinsiyete göre önemli farklar olduğu gözlenmiştir.

Bekmen (1999), yaptığı çalışmada anne-çocuk eğitim programının okul başarısına etkisi üzerindeki kısa ve uzun vadeli etkilerini araştırmıştır. Örnekleme 102 deney, 115 kontrol grubu olmak üzere toplam 217 anne-çocuk ikilisi dahil edilmiştir. Araştırma sonuçları uygun olmayan ders çalışma ortamının çocuğun üzerindeki olumsuz etkisini anne-çocuk eğitimi programının azalttığı göstermektedir. Çocukların birinci sınıf karneleri, geçme notu açısından karşılaştırıldığında programa katılmış grubun sınıf geçme notları katılmamış gruba göre daha yüksek bulunmuştur. Programa katılmış anneler katılmamış annelere göre, okulda olanlarla daha fazla ilgilenmekte, çocuklarının okulda başarılı olmalarını sağlamak için fazladan bir çaba sarf etmektedirler. Bu annelerin, çocukları okulda daha başarılı olmaktadır. Bu sonuçlar gösteriyor ki,

çocuklara, varolan potansiyellerini kullanabilmeleri için yardımcı olan etkinliklerde bulunma şansı verildiğinde, yetersiz sosyo-ekonomik koşullarına rağmen beceri düzeyleri bu şansa sahip olmayan yaşlılarına göre daha yüksek olabilmektedir. Desteklenmiş çevrelerden gelen çocukların okula hazır başlaması onların ilk yıllarda okulda başarılı olma olasılıklarını artırmıştır.

Yıldız (1999), yaptığı çalışmasında 1998 yılında İstanbul İlköğretim okullarında farklı çevreden gelen çocukların okul başarılarını araştırmıştır. Sosyo-ekonomik farklılığı olan ailelerin çocuklarının başarısızlık nedenleri, anket sorularına verdikleri yanıtlardan belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarından elde edilen bulgular doğrultusunda, başarısızlığın sosyo-ekonomik ve kültürel yetersizliklerden kaynaklandığı, anne-babanın eğitim seviyesi yükseldikçe öğrencilerin başarı düzeylerinin yükseldiği, baba mesleği ile öğrencinin okul başarısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bulgular doğrultusunda araştırmacı tarafından, “iyi eğitim görmüş anne ve babaların çocukları ile iyi ilişkiler kurabildiği, onların başarı güdüsünü artırabildiği”, yine araştırma sonuçlarına göre, öğrenci için evde sakin bir çalışma köşesinin bulunması öğrencinin okul başarısını artırdığı ve öğrencilerin başarısızlık nedeninin maddi olanaksızlık ve kültürel yetersizlikten kaynaklandığı belirlenmiştir.

Yılmaz (2000) yaptığı araştırmasında ilköğretim dönemindeki çocuklarda annenin eğitim düzeyi arttıkça çocuğun akademik başarısının arttığı sonucuna ulaşmıştır. Aynı zamanda annenin eğitim düzeyinin artması bir ölçüde ailenin refah düzeyinin göstergesi olarak düşünülmektedir. Çocuğa sağlanan zengin fiziksel ve sosyal çevre akademik başarıyı artıran faktörler olarak görülebilir.

Özözen (2001) alkolizm tanısı almış ve almamış babaların 9-16 yaşlarındaki çocuklarında öz-kavramı ve akademik başarı düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye çalışmıştır. Araştırmada, akademik başarılarının ölçülebilmesi için ise yıl sonu not ortalamaları çocukların akademik başarı ölçütü olarak alınmıştır. Akademik başarı değişkeni ele alındığında, babaları alkolik olup olmaması ve cinsiyete göre çocukların akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir

Sonuç olarak, ilgili literatür tarandığında ailenin öğrenciye karşısı ilgisi ve aile desteğinin öğrencinin akademik başarısını yükselttiği görölmektedir. Anne babanın eğitim seviyesi de öğrencilerin akademik başarılarında etkilidir. Yine sosyo-ekonomik düzey değişkeni de öğrencilerin akademik başarılarını farklılaştırmaktadır. Öğrencilerin ekonomik durumu iyileştikçe akademik başarıları da yükselmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi açıklanmış ve araştırma modeline, evren ve örnekleme, veri toplama araçlarına, veriler ve toplanmasına, verilerin çözümlenmesine ve yorumlanmasına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmanın gerçekleştirmesinde İlişkisel Tarama Modelinden yararlanılmıştır. Bu model çerçevesinde, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin akademik başarılarının zihinsel olmayan etmenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı betimlenmiştir.

3.2. Çalışma Evreni

Araştırmanın çalışma evrenini, 2002-2003 eğitim öğretim yılında Eskişehir Atatürk İlköğretim Okulu'na devam eden II. kademe öğrencileri oluşturmuştur.

Araştırmanın planlanması aşamasında, okul yöneticisi ile görüşülerek izin alınmış ve araştırmanın bu çalışma evreni üzerinde gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Veri grubu 711 öğrenci olarak saptanmasına karşın 11 öğrencinin anket uygulama günü okulda bulunmamaları ve 2 öğrencinin anketleri eksik ya da hatalı işaretlemeleri nedeni ile 13 öğrenci araştırma dışı bırakılmıştır. Araştırma 698 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir.

3.3. Veriler ve Toplanması

Bu araştırmada; öğrencilerin kendilerinin akademik başarıları bilgilerine gereksinim duyulmuştur. Bu bilgiler yıl sonu akademik başarılarını gösteren belgelerden elde edilmiştir. Öğrencilerin kendilerine, yakın arkadaşlarına ve ailelerine ait bilgilere

gereksinim duyulmuştur. Bu bilgiler de “Kişisel Bilgi Formu”ndan (Ek 20) elde edilmiştir. Yine araştırmada öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve yaşadıkları problem yoğunluklarına ilişkin bilgilere gerek duyulmuştur. Bu bilgilerde “Çalışma Alışkanlıkları Envanteri” (Ek18) ve “Problem Tarama Envanteri”nden (Ek 19) elde edilmiştir.

3.3.1. Veri Toplama Araçları

Araştırmada; ilköğretim II. Kademe öğrencilerinin akademik başarılarını zihinsel olmayan etmenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik kişisel bilgiler araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ile elde edilmiştir. Öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına ilişkin bilgiler, araştırmacının Uluğ (1981), Can (1992), Baltaş (1993)’ın ölçeklerinden yararlanarak geliştirdiği “Çalışma Alışkanlıkları Envanteri” ile, problem yoğunluklarına ilişkin bilgiler “Problem Tarama Envanteri” ile belirlenmiştir. Öğrencilerin akademik başarıları okul kayıtlarından elde edilmiştir.

3.3.1.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın bağımsız değişkenlerini, öğrencilerin kendilerine, yakın arkadaşlarına ve ailelerine ait zihinsel olmayan bazı değişkenler oluşturmuştur. Taslak form hazırlanarak uzman görüşüne sunulmuştur. Bu araştırmada kullanılabilecek bağımsız değişken olarak 26 bağımsız değişken üzerinde karar kılınmıştır. Bu değişkenler; öğrencilerin yaşamlarını geçirdikleri yer, öğrencilerin uygun çalışma ortamı, serbest zaman etkinlikleri, çalışma alışkanlıkları, özel yetiştirme alıp almadıkları, dersler etkin olarak katılıp katılmamaları, beslenme alışkanlıkları, akşam yatış saatleri, üst öğrenim kararları, sağlık sorunları, öğrencilikle ilgili sorumlulukları yerine getirip getirmemeleri, problem yoğunlukları, ekonomik düzey, anne-babalarının çalışıp çalışmamaları, anne-babanın eğitim düzeyi, anne-babanın hayatta olup olmaması, öz, üvey, evli olup olmamaları, öğrencilerin anne babaları ile olan ilişkileri, öğrencilerin algıladıkları anne-baba tutumları, öğrencilerin yaşamlarını geçirdikleri yer, öğrencilerin anne-babalarının birbirleri ile iyi geçinip geçinmemeleri, öğrencilerin ailesi ile oturup oturmamaları,

öğrencilerin öğretmen davranışlarını algılayışları, öğrencilerin yakın arkadaşlarının akademik başarısı, öğrencilerin arkadaşları ile olan ilişkisi olarak belirlenmiştir.

Belirlenen bu değişkenlere ilişkin soruların ve alt grupların oluşturulmasına çalışılmış, bunun için daha önceki yıllarda yapılmış araştırmalardan faydalanmıştır (Özgüven, 1974, Can,1992). Ayrıca uygulamanın sağlıklı olması açısından anketin nasıl cevaplanacağına ilişkin bir açıklama yazısına yer verilmiştir. Böylece öğrencilerin bazı kişisel bilgilerini elde etmeyi amaçlayan 26 soruluk “Kişisel Bilgi Formu” oluşturulmuştur.

3.3.1.2.Çalışma Alışkanlıkları Envanteri

Çalışma Alışkanlıkları Envanteri araştırmacı tarafından Uluğ (1981)’un “Çalışma Alışkanlıkları Envanteri”, Can (1992)’in seçilmiş sorulardan oluşan “Çalışma Alışkanlıkları Ölçeği”, Baltaş (1993)’in “Çalışma Alışkanlıklarını Değerlendirme Ölçeği” incelenerek araştırma amacı doğrultusunda kimi maddelerin dahil edilip kimi maddelerin çıkartılması sonucu oluşturulmuştur. Hazırlanan envanter uzman görüşüne sunulmuştur. Böylece öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını ölçmeyi hedefleyen 30 soruluk “Çalışma Alışkanlıkları Envanteri” sözü edilen üç ölçekten yararlanılarak hazırlanmıştır.

Çalışma Alışkanlıkları Envanteri’nde Likert tipi bir ölçek biçiminde düzenlenen her bir madde 1’den 4’e kadar olan sayılardan birisi işaretlenerek yanıtlanmaktadır. Burada sayılar Hiç bir zaman (1), Bazen (2), Sık sık (3), Her zaman (4) şeklindeki ifadelere denk gelmektedir. Bireylerin her bir madde için işaretlediği sayı, bireyin o maddeye ilişkin puanını oluşturmaktadır. Ölçekte 19 madde negatif yazılmış olup, bunların puanlaması ise tersine çevrilerek yapılmaktadır.

3.3.1.3. Problem Tarama Envanteri

Problem Tarama Envanterini hazırlamak amacıyla araştırmacı tarafından, Rehberlik Araştırma Merkezlerinde kullanılan “Problem Tarama Envanteri” incelenmiştir.

Gerekli görülen maddelerin envantere dahil edilmesi yolu ile problem yoğunluklarını ölçmeyi hedefleyen 25 soruluk Problem Tarama Envanteri hazırlanmıştır. Problem Tarama Envanteri hazırlandıktan sonra uzman görüşüne sunulmuştur.

Problem Tarama Envanteri'nde Likert tipi bir ölçek biçiminde düzenlenen her bir maddeyi 1'den 4'e kadar olan sayılardan birisi yanıtlanmaktadır. Burada sayılar Tamamen Katılıyorum (1), Çok Katılıyorum (2), Bazen Katılıyorum (3), Hiç bir zaman katılmıyorum (4) şeklindeki ifadelerle denk gelmektedir. Bireylerin problem tarama envanterinden aldıkları toplam puan yaşadıkları problem yoğunluğunu oluşturmaktadır.

3.3.2. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan ölçek ve Kişisel Bilgi Formu uygulamaları 2002-2003 öğretim yılında Nisan Mayıs ayları içerisinde gerçekleştirilmiştir Uygulamaya başlamadan önce çalışma evreni olan okulun yöneticisi ile görüşülmüştür. Uygulama araştırmacı tarafından yapılmıştır. Her uygulama öncesi, öğrencilere araştırmacının tanıtımı ve araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir. Öğrenciler samimi ve içinde buldukları durumu en doğru şekilde yansıtacak yanıtlar vermeleri için öğrencilere verecekleri cevapların gizli kalacağı ifade edilmiştir. Uygulamanın 30-40 dakika arasında bitirildiği gözlenmiştir.

3.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırma ile ilgili uygulama tamamlandıktan sonra, ölçek ve formlar kontrol edilerek, hatalı veya tam doldurulmamış formlar değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Öğrencilerin yıl sonu başarı ortalamaları bilgisayar kayıtlarından elde edilmiştir. 10.03.2004 tarih ve 25398 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliğine göre bütün sınavlar ile ödev ve projeler 100 tam puan üzerinden değerlendirilir. Bu değerlendirme sonuçları, öğretmen not defteri ile not çizelgelerine puan olarak yazılır (MEB,2004). Puanların not değeri ve derecesi aşağıdaki gibidir:

<u>Puan</u>	<u>Not</u>	<u>Derece</u>
85-100	5	Pekiyi
70-84	4	İyi
55-69	3	Orta
45-54	2	Geçer
25-44	1	Geçmez
0-24	0	Etkisiz

Araştırmada öğrencilerin akademik başarıları beşlik sistemde toplanmış, verilerin analizinde kolaylık ve esneklik sağlanması amacıyla (Ek 17)'deki formülasyonlar kullanılarak yüzlük sisteme çevrilmiştir. Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları envanteri ve problem tarama envanteri puanlaması elle yapılmıştır. Analizler SPSS-10 paket programı yardımıyla yapılmıştır.

Grup ortalamaları arasındaki farkların analizinde parametrik testlerden çoklu karşılaştırmalar için tek yönlü varyans analizi ve anlamlı ilişkilerde ileri düzey analizler için Tukey-HSD (varyansları eşit olan durumlarda) ve Dunnett C Testi (varyansları eşit olmayan durumlarda) kullanılmıştır. Varyansların eşit olup olmama durumlarını belirlemek için Levene Varyansların Homojenliği Testi (Levene's Test of Equality of Variances) uygulanmıştır. İkili karşılaştırmalarda t testi uygulanmıştır. Tukey-HSD ve Dunnett C Test tabloları eklerde verilmiştir.

Araştırmada yapılan istatistiksel çözümlenmelerde anlamlılık düzeyi .05 olarak benimsenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmada incelenen problemin çözümlü için toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen bulgulara ve bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir. Bulgularla yorumlar, alt amaçlarda belirlenmiş olan sıraya uyularak sunulmuştur.

4.1. Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yere Göre Öğrencilerin Akademik Başarına İlişkin Bulgular

Araştırmada yanıtı aranan 1. soru; öğrencilerin yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yere göre akademik başarılarının farklılık gösterip göstermediğidir.

Bu soruyu yanıtlamak için, örnekleme giren öğrencilerin akademik başarı aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1
Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yere Göre Öğrencilerin Akademik Başarı
Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları

— Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yer	Akademik Başarı	n	— x	s
Köy		54	78.42	9.70
İlçe		18	81.16	10.34
Şehir		616	81.94	9.93
Diğer		10	79.90	12.67

Tablo 1’de görüldüğü gibi yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yere göre öğrencilerin akademik başarı puan ortalamaları köyde yaşayanların 78.42, ilçede yaşayanların 81.16, şehirde yaşayanların 81.94, diğer 79.90 şeklinde bulunmuştur.

Yaşamının çoğunu geçirdikleri yere göre öğrencilerin akademik başarı puanları arasında gözlenen farklılığın anlamlı olup olmadığını belirlemek için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi uygulanmış ve bu uygulamaya ilişkin sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2
Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yere Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	3	651.10	217.03	2.18	P>.05
Grupiçi	694	68894.04	99.27		
TOPLAM	697	69545.15			

Grup ortalamalarına uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucunda, elde edilen F değeri 2,18 olarak bulunmuştur. Bu değer .05 düzeyinde anlamlı değildir.

Sosyo-ekonomik faktörlerin ve ana-baba tutumlarının okul başarısına etkisini inceleyen Berber'in (1990) çalışma sonuçları da bu bulguyu destekler niteliktedir. Berber köy doğumlu olma ile şehir doğumlu olmayı, okul başarısı ile karşılaştırdığında herhangi bir farklılaşma elde edememiştir. Dolayısıyla, öğrencilerin yaşamını geçirdiği yerleşim yerinin akademik başarılarını farklılaştıran bir fark olmadığı ortaya çıkmamıştır.

4.2. Uygun Çalışma Ortamına Sahip Olup Olmamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular

Araştırmada “öğrencilerin akademik başarıları öğrencilerin uygun çalışma ortamına sahip olup olmamalarına göre farklılaşmakta mıdır?” sorusu yanıtı aranan ikinci sorudur.

Uygun çalışma ortamına sahip olup olmamalarına göre öğrencilerin akademik başarılarının aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3

Uygun Çalışma Ortamına Sahip Olup Olmamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve standart Sapmaları

Akademik Başarı	n	$\bar{x}$	s
Çalışma Ortamı			
Kendi Odamda	306	83.00	9.65
Kardeşimle Paylaşırım	235	82.48	9.96
Oturma odası	157	77.64	9.67

Tablo 3’de görüldüğü gibi, oturma odasında çalışan öğrencilerin akademik başarı ortalamaları kendine ait odada çalışan ve odasını kardeşi ile paylaşanların akademik başarılarından daha düşüktür. Bununla beraber kendine ait odada çalışan öğrencilerin akademik başarı ortalamaları, kardeşi ile paylaştığı odada çalışan öğrencilerin akademik başarılarından yüksek görülmektedir.

Uygun çalışma ortamına sahip olup olmamalarına göre öğrencilerin akademik başarıları arasında gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4

Uygun Çalışma Ortamına Sahip Olup Olmamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F değeri	Sonuç
Gruplararası	2	3240.70	1620.35	16.98	P< .05
Grupiçi	695	66304.44	95.40		
TOPLAM	697				

Öğrencilerin uygun çalışma ortamına sahip olup olmamalarına göre oluşturulan grupların akademik başarıları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek

amacı ile yapılan varyans analizi sonucunda, elde edilen F değeri 16.98'dir ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Bu bulgu, uygun çalışma ortamına sahip olup olmamalarına göre çocukların akademik başarı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin uygun çalışma ortamına sahip olup olmamalarına göre, oluşturulan grupların akademik başarıları arasında gözlenen bu anlamlı farklılaşmanın hangi grup veya gruplararası farklılıklardan kaynaklandığını belirlemek üzere, homojenlik testlerinin sonuçlarına bakılarak Tukey HSD testi yapılmıştır. Tukey HSD testi sonuçları Ek 1'de verilmiştir.

Öğrencilerin uygun çalışma ortamına sahip olup olmamalarına göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında gözlenen farkın, oturma odasında çalışan öğrenciler ile kendine ait odada çalışan ve oturma odasında çalışan öğrenciler ile kardeşi ile paylaştığı odada çalışan öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasındaki farklardan kaynaklandığı belirlenmiştir. Kendine ait odada çalışan öğrenciler ile kardeşi ile paylaştığı odada çalışan öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında ise anlamlı farklılaşma görülmemektedir. Sonuç olarak, uygun çalışma ortamına sahip olan öğrencilerin daha başarılı olduğu ortaya çıkmıştır.

Ortaokul öğrencilerinin okul başarılarını etkileyen zihinsel olmayan etmenleri incelemiş olan Ulular da (1997) bu sonuçlara benzer sonuçlar elde etmiştir. Ulular, Kendine ait odası olan öğrencilerin okul başarılarının, kardeşleriyle aynı odayı paylaşan ve oturma odasında çalışan öğrencilerin okul başarılarına göre daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Bununla beraber Özcan (1996)'da yaptığı benzer çalışmasında evde çalışma odası olan öğrencilerin akademik başarılarını, çalışma odası olmayan öğrencilerin akademik başarılarından daha yüksek olduğunu belirlemiştir.

4.3. Serbest Zaman Etkinliklerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular

Serbest zaman etkinliklerine göre akademik başarılarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5

Serbest Zaman Etkinliklerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Akademik Başarı			
Serbest Zaman Etkinlikleri	n	$\bar{x}$	s
Bilgisayarda Oyun Oynayarak	125	82.19	10.35
Spor Yapararak	224	80.82	9.75
Enstruman Çalarak	11	78.63	11.79
Kitap Okuyarak	142	84.00	9.73
Oyun Oynayarak	24	73.12	9.74
Müzik Dinleyerek	26	82.03	82.02
TV. Seyrederek	32	76.96	9.46
TV+ Müzik	11	77.90	9.52
Diğer	84	81.42	10.62

Tablo 5’deki bulgular incelendiğinde, serbest zamanını kitap okuyarak geçiren (84.00) öğrenciler, akademik başarı ortalaması en yüksek olan öğrenci grubunu oluşturmaktadır. Bunu bilgisayarda oyun oynayarak (82.19) ve müzik dinleyerek (82.03) geçiren grubun akademik başarı puan ortalamaları izlemektedir. Serbest zamanını diğer etkinliklerle (81.42) geçiren akademik başarı ortalaması serbest zamanını spor yaparak , enstruman çalarak, oyun oynayarak, televizyon seyrederek, müzik dinleyerek geçiren grupların akademik başarı ortalamalarından yüksektir. Puan ortalamalarının yüksekliğine göre bu grubu sırasıyla serbest zamanını spor yaparak (80.82), enstruman çalarak (78.63),

televizyon izleyip müzik dinleyerek (77.90), televizyon seyrederek (76.96), oyun oynayarak (73.12) geçiren gruplar izlemektedir. Serbest zaman etkinliklerine göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6
Serbest Zaman Etkinliklerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin
Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	8	2224.30	278.03	2.81	P< .05
Grupiçi	670	6617.441	98.68		
TOPLAM	678	68341.72			

Grup ortalamalarına uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucunda, elde edilen F değeri 2.81'tir ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Bu bulgu, serbest zaman etkinliklerine göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında farklılaşma olduğunu göstermektedir.

Serbest zaman etkinliklerine göre oluşturulan grupların akademik başarıları arasında gözlenen bu anlamlı farklılaşmanın hangi grup veya gruplar arası farklılıklardan kaynaklandığını belirlemek üzere homojenlik testlerinin sonuçlarına bakılarak Tukey HSD testi yapılmıştır. Tukey HSD Testi sonuçları Ek 2'de verilmiştir.

Serbest zaman etkinliklerine göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında görülen anlamlı farklılık, serbest zamanını kitap okuyarak geçiren öğrenciler ile serbest zamanını televizyon izleyerek geçiren öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasındaki farkdan kaynaklanmaktadır.

Bu bulgulara göre, serbest zamanını kitap okuyarak geçiren öğrencilerin akademik başarıları ile serbest zamanını televizyon izleyerek geçiren öğrencilerin akademik

başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Bir başka deyişle öğrencilerin serbest zamanını televizyon izleyerek geçirmeleri akademik başarılarının düşük olmasının nedenlerinden biri olarak görülebilir.

4.4. Çalışma Alışkanlıklarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarısına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının çalışma alışkanlıklarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak, çalışma alışkanlıkları envanterinden elde edilen puanlar ortalamadan uzaklıklarına göre (+1 ve -1 standart sapma) üç gruba ayrılmıştır. Bu grupların düşük (42-70), orta (71-91), yüksek (92-105) olduğu kabul edilmiştir. Çalışma alışkanlıkları değişkenine göre öğrencilerin akademik başarı aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Çalışma Alışkanlıklarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarısının Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Çalışma Alışkanlıkları	n	$\bar{x}$	s
Düşük	34	80.02	1.99
Orta	480	87,11	.39
Yüksek	123	88,38	.60

Tablo 7’de görüldüğü gibi düşük çalışma alışkanlığına sahip olan öğrencilerin akademik başarı ortalamaları orta ve yüksek çalışma alışkanlığına sahip olan öğrencilerin akademik başarı ortalamalarından daha düşüktür. Bununla beraber, çalışma alışkanlıkları yüksek düzeyde olan öğrencilerin akademik başarı ortalamalarının çalışma alışkanlıkları orta düzeyde olan öğrencilerin akademik başarı ortalamalarından yüksek görülmektedir.

Öğrencilerin çalışma alışkanlıklarına göre akademik başarı ortalamaları arasında gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Uygulanan varyans analizi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Çalışma Alışkanlıklarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarısına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	2	2123.88	1061.94	13.37	P< .05
Grupiçi	692	54965.04	79.42		
TOPLAM	694	57088.93			

Grup ortalamaları arasında yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilen F değeri 13.37’dir ve .05 düzeyinde anlamlıdır. Bu bulguya göre, çalışma alışkanlıklarına göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmaktadır. Bu farkın hangi grup ya da gruplar arasında olduğunu saptamak için homojenlik testlerinin sonuçlarına bakılarak Dunnett C testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Ek 3’de verilmiştir.

Çalışma alışkanlıklarına göre düşük alt grubun akademik başarı ortalaması, hem yüksek hem de orta alt grubun ortalamasından düşük bulunmuştur.

Bu sonuçlar yüksek ders çalışma alışkanlığına sahip olma durumunun, orta ve düşük ders çalışma alışkanlığına sahip olma durumuna göre öğrencilerin akademik başarılarının daha olumlu biçimde etkilendiğini göstermektedir.

Bu bulguya paralel olarak, Askeri Liselerde okuyan öğrencilerin ortaokul ve lise ders çalışma alışkanlıkları ile akademik başarılarının karşılıklı etkileşimini inceleyen Dilek (1993) de, ders çalışma alışkanlıklarının öğrenme motivasyonu, zamanı iyi planlamak

ve kullanmak, bilinçli çalışmak maddelerinin akademik başarı ile ilişkisinin olduğunu belirlemiştir.

4.5. Özel Yetiştirme Alıp Almamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarısına İlişkin Bulgular

Özel yetiştirme alıp almamalarına göre öğrencilerin akademik başarılarının farklılaşp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak akademik başarı aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Puan ortalamalı arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar arası “t” testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9

Özel Yetiştirme Alıp Almamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Değeri

Özel Yetiştirme Alıp Almamaları	n	$\bar{x}$	s	t	Sonuç
Evet	252	83.27	9.52	3.30	p<.05
Hayır	444	80.69	10.09		

(sd= 694)

Tablo 9’da görüldüğü gibi, özel yetiştirme alıp almamalarına göre öğrencilerin akademik başarıları arasında özel yetiştirme alan öğrencilerin lehine bir fark vardır. Bu farkın anlamlı olup olmadığını saptanması için grup ortalamaları arasında yapılan “t” testi sonucunda elde edilen “t” değeri 3.30’dur ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır.

Sonuç olarak, özel yetiştirme alan öğrencilerin akademik başarıları özel yetiştirme almayan öğrencilerin akademik başarılarından daha yüksektir.

İlkokul öğrencilerinin özgüvenleri akademik başarıları ve ana-baba tutumları arasındaki ilişkileri incelemiş olan Özcan (1996)’da dersane ya da özel ders şeklinde destek alan

öğrencilerin akademik başarılarının destek almayan öğrencilerin akademik başarılarından daha yüksek olduğunu belirtmektedir.

4.6. Derslere Etkin Olarak Katılıp Katılmama Durumuna Göre Öğrencilerin Akademik Başarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının derslere etkin olarak katılıp katılmamalarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarılarının ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10

Derslere Etkin Olarak Katılıp Katılmama Durumuna Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarının Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları

Akademik Başarı	n	$\bar{x}$	s
Derse Katılma Durumları			
Çok Etkili Biçimde Katılırim	264	85.72	8.87
Arasıra Katılırim	377	79.93	9.38
Hiç Katılmam	56	73.41	10.57

Tablo 10’daki bulgular, derslere katılma durumu yükseldikçe, öğrencilerin akademik başarılarında yükselme olduğu izlenimini vermektedir. Buna göre, akademik başarı puanı en yüksek olan grubu derslere çok etkili biçimde katılan (85.72) öğrenciler oluşturmaktadır. Bununla beraber derslere hiç katılmayan (73.41) grubun akademik başarı puanı derslere ara sıra (79.93) katılan grubun akademik başarı puanından düşük bulunmuştur.

Derslere etkin biçimde katılıp katılmama durumuna göre öğrencilerin akademik başarıları arasındaki puanın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11
Derlere Etkin Biçimde Katılıp Katılmama Durumuna Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	2	9287.86	4643.93	53.72	p< .05
Grupiçi	694	599988.84	86.439		
Toplam	696	69276.70			

Tablo 11’e göre, yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilen F değeri 53.72’dir ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Bu anlamlı farkın hangi grup veya gruplar arası farklardan kaynaklandığını belirlemek üzere homojenlik testlerinin sonuçlarına bakılarak Dunnett C testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Ek 4’de verilmiştir.

Derslere etkin biçimde katılıp katılmama durumlarına göre derslere çok etkili biçimde katılan grubun akademik başarı ortalaması hem derslere ara sıra katılan grubun hem de derslere hiç katılmayan grubun ortalamasından yüksek bulunmuştur.

Bu sonuçlar, derslere etkin biçimde katılıp katılmama durumunun öğrencilerin akademik başarılarını anlamlı düzeyde etkileyen değişkenlerden biri olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin derslere katılımı artıkça akademik başarıları artmaktadır.

4.7. Düzenli Beslenme Alışkanlığına Sahip Olup Olmamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının düzenli beslenme alışkanlığına sahip olup olmamalarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin

akademik başarı aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Grupların puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar arası t testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

Düzenli Beslenme Alışkanlığına Sahip Olup Olmamlarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları , Standart Sapmaları ve t Değeri

Beslenme Alışkanlıkları	n	$\bar{x}$	s	t	Sonuç
Öğün Atlamam Dengeli Beslenirim	458	82.72	9.91	4.19	P< .05
Dengeli Beslenmem	234	79.39	9.73		

(sd=690)

Tablo 12’den düzenli beslenme alışkanlıklarına sahip olup olmamlarına göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları öğün atlamadan dengeli beslenenlerin 82.72, dengeli beslenmeyenlerin 79.39 olarak bulunmuştur.

İki grubun puan ortalamaları arasında gözlenen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda elde edilen t değeri 4.19 ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Bu bulguya göre, öğün atlamadan dengeli beslenen öğrencilerin akademik başarı düzeyleri ile dengeli beslenmeyen öğrencilerin akademik başarılarının anlamlı düzeyde farklı olduğu ve öğün atlamadan dengeli beslenen öğrencilerin daha başarılı oldukları ifade edilebilir.

4.8. Akşam Yatış Saatlerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarısına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının akşam yatış saatlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Grupların puan ortalamaları

arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar arası t testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 13'te verilmiştir

Tablo 13
Akşam Yatış Saatlerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Değeri

Akşam Yatış Saatleri	n	$\bar{x}$	s	t	Sonuç
Günlük Uyku Gereksinimimi Karşılarım	406	83.13	942	5.02	P< .05
Geç Yatarım	283	79.30	10.40		

(sd=687)

Tablo 13'de görüldüğü gibi akşam yatış saatlerine göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları günlük uyku gereksinimlerini karşılayanların 83.13, geç yatanların 79.30 olarak bulunmuştur.

İki grubun puan ortalamaları arasında gözlenen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda elde edilen t değeri 5.026 ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Bu bulguya göre, günlük uyku gereksinimini karşılayacak kadar uyuyan öğrencilerin akademik başarı düzeyleri ile geç yatan öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin anlamlı düzeyde farklı olduğu, geç yatan öğrencilerin akademik başarılarının diğer gruptan düşük olduğu ifade edilebilir.

4.9. Üst Öğretime Devam Edeceklerine İlişkin Kararlarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarısına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının üst öğretime devam edeceklerine ilişkin kararlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14
Üst Öğretime Devam Edeceklerine İlişkin Kararlarına Göre Öğrencilerin
Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Akademik Başarı Üst Öğretim Kararları	n	$\bar{x}$	s
Henüz Karar Vermedim	182	79.85	10.15
Meslek Lisesi	105	77.17	10.29
Genel Lise	107	82.32	9.24
Diğer	48	83.50	10.10
Polis Koleji	20	79.30	12.51
Askeri Lise	69	84.65	8.82
Fen Lisesi	23	86.21	8.13
Anadolu Lisesi	103	83.73	9.00
Anadolu Öğretmen Lisesi	17	83.29	7.48
Fen Lisesi ve Anadolu Lisesi	21	87.80	8.52

Tablo 14’de görüldüğü gibi, üst öğretim kararlarına göre akademik başarı ortalamaları en yüksek olan grupları Fen Lisesi ve Anadolu Lisesi (87.80), Fen Lisesi (86.21) öğrenci grubu, puan ortalamalarının yüksek olmalarına göre bu grubu sırasıyla Askeri Lise (84.65), Anadolu Lisesi (83.73), Diğer (83.50), Anadolu Öğretmen Lisesi (83.29), Genel Lise (82.32), Henüz Karar Vermedim (79.85), Polis Koleji (79.30), Meslek Lisesi (77.17) kararı veren öğrenciler izlemektedir.

Üst öğretim devam edeceklerine ilişkin kararlarına göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasındaki puan farkların anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla, yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 15’de verilmiştir

Tablo 15
Üst Öğretim Devam Edeceklerine İlişkin Kararlarına Göre Öğrencilerin
Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	9	54008.22	600.91	6.44	p< .05
Grupiçi	685	63877.20	93.25		
Toplam	694	69285.43			

Tablo 15’de görülebileceği gibi, yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilen F değeri 6.44’dür ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Bu anlamlı farkın hangi grup veya gruplar arası farklardan kaynaklandığını belirlemek üzere homojenlik testlerinin sonuçlarına bakılarak Tukey HSD testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Ek 5’de verilmiştir.

Belirlenen bu anlamlı farkın hangi grup veya gruplar arası farklardan kaynaklandığını belirlemek üzere homojenlik testlerinin sonuçlarına bakılarak Tukey HSD testi uygulanmıştır. Tukey HSD testi sonuçları Ek 5’de verilmiştir.

Üst öğretime devam edeceklerine ilişkin kararlarına göre öğrencilerin akademik başarıları arasındaki farklılık “henüz karar vermedim” ve “askeri lise”, “henüz karar vermedim” ve “Anadolu Lisesi”, “henüz karar vermedim”ve “Fen Lisesi ile Anadolu Lisesi”;”Meslek Lisesi” ve Genel Lise”, “Meslek Lisesi ve “diğer”, “Meslek Lisesi” ve “Askeri Lise”, “Meslek Lisesi” ve “Fen Lisesi”, “Meslek Lisesi” ve “Anadolu Lisesi”, “Meslek Lisesi” ve “Fen Lisesi ile Anadolu Lisesi” olan gruptaki öğrencilerin akademik başarı ortalamalarından kaynaklanmaktadır. Diğer grupların puan ortalamaları arasındaki karşılaştırmalarda anlamlı farklılaşma olmadığı saptanmıştır.

Sonuç olarak; meslek lisesine gitmeye karar veren ve henüz karar vermeyen öğrencilerin akademik başarıları diğer grupların akademik başarılarından düşüktür. Diğer bir ifadeyle öğrencilerin meslek lisesi kararı ve karar vermemiş olmaları akademik başarısızlıklarının nedenleri arasında sayılabilir.

4.10. Yaşadıkları Sağlık Sorunlarının Türlerine Göre Öğrencilerinin Akademik Başarısına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının yaşadıkları sağlık sorunlarının türlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16

Yaşadıkları Sağlık Sorunlarının Türlerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarıları Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Akademik Başarı	n	$\bar{x}$	s
Sağlık Durumları			
Devamlı Bir Sağlık Sorunum Var	41	80.87	10.64
Zaman Zaman Nükseden Bir Hastalığım Var	92	78.61	10.14
Nezle Grip Dışında Bir Hastalığım Yok	557	82.15	9.88

Tablo 16'daki bulgulara göre nezle grip dışında bir hastalığı olmayan gruptaki öğrencilerin akademik başarı ortalamaları 82.15, devamlı bir sağlık sorunu olanların akademik başarı ortalamaları 80.87, zaman zaman nükseden bir hastalığı olanların akademik başarıları 78.61 olarak bulunmuştur.

Yaşadıkları sağlık sorunlarının türlerine göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında ki puan farklarının anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17
Yaşadıkları Sağlık Sorunlarının Türlerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	2	1013.05	506.527	5.10	p< .05
Grupiçi	687	68182.85	99.24		
Toplam	689	69195.90			

Tablo 17’de görülebileceği gibi, yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilen F değeri 5.10’dur ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Bu anlamlı farkın hangi grup veya gruplar arası farklardan kaynaklandığını belirlemek üzere homojenlik testlerinin sonuçlarına bakılarak Tukey HSD testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Ek 6’de verilmiştir.

Yaşadıkları sağlık sorunlarının türlerine göre öğrencilerin akademik başarıları arasındaki farklılık, “zaman zaman nökseden hastalığım var” ve “nezle grip dışında bir hastalığım yok” gruplarındaki öğrencilerin ortalamalarından kaynaklanmaktadır. Diğer grupların ortalamaları arasındaki karşılaştırmalarda anlamlı farklılaşma olmadığı saptanmıştır.

Bu bulgulara göre, zaman zaman nökseden hastalığı olan öğrenciler ile nezle grip dışında bir hastalığı olmayan öğrencilerin akademik başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Başka bir deyişle zaman zaman nökseden hastalığın olması, öğrencilerin akademik başarılarının düşük olmasının nedenlerinden biri olarak görülebilir.

4.11. Öğrencilikle İlgili Sorumluluklarını Yerine Getirmelerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının öğrencilikle ilgili sorumluluklarını yerine getirmelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin

akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18

Öğrencilikle İlgili Sorumluluklarını Yerine Getirmelerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Akademik Başarı Sorumlulukları Yerine Getirme	n	$\bar{x}$	s
Sorumluluklarımı Yerine Getirmekte Başarılıyım	179	86.26	8.67
Zaman zaman Sorumluluklarımı Yerine getirmediyim Olur	445	80.23	9.83
Sorumluluklarımın Çoğunu Yerine Getirmem	59	77.57	9.84

Tablo 18’de görülebileceği gibi, öğrencilikle ilgili sorumlulukları yerine getirmeye göre öğrencilerin akademik başarıları ortalamalarının farklılaştığı görülmektedir. Buna göre, sorumluluklarını yerine getirmede başarılı olan grubun akademik başarı ortalamaları (86.26), zaman zaman sorumluluklarını yerine getirmeyenlerin (80.23), sorumluluklarının çoğunu yerine getirmeyenlerin (77.57) olarak bulunmuştur.

Öğrencilikle ilgili sorumluluklarını yerine getirmelerine göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Uygulanan varyans analizi sonuçları Tablo 19’da verilmiştir

Tablo 19

Öğrencilikle İlgili Sorumluluklarını Yerine Getirmelerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	2	5671.75	2835.875	31.11	p< .05
Grupiçi	680	61981.81	91.15		
TOPLAM	682	67653.567			

Tablo 19’de görüldüğü üzere, yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilen F değeri 31.11’dir ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Bu anlamlı farkın hangi grup veya gruplar arası farklardan kaynaklandığını belirlemek üzere homojenlik testlerinin sonuçlarına bakılarak Tukey HSD testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Ek 7’de verilmiştir.

Öğrencilikle ilgili sorumlulukları yerine getirmelerine göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında görülen farklılık, sorumluluklarını “yerine getirmede başarılı” ve “zaman zaman sorumluluklarını yerine getirmediğim olur” gruplarındaki öğrenciler ile “sorumluluklarını yerine getirmede başarılıyım” ve “sorumluluklarımın çoğunu yerine getirmem” gruplarındaki öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasındaki farklardan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Tablo 19’daki, bu bulgulara dayanarak, öğrencilikle ilgili sorumluluklarını yerine getirmeyen öğrencilerin akademik başarılarının, zaman zaman sorumluluklarını yerine getiren ve sorumluluklarını yerine getirmekte başarılı olan öğrencilerden, anlamlı düzeyde daha düşük olduğu söylenebilir.

4.12. Öğrencilerin Karşı Karşıya Buldukları Problem Yoğunluklarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının öğrencilerin karşı karşıya buldukları problem yoğunluklarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak, “Problem

Tarama Envanteri”nden elde edilen puanlar ortalamadan uzaklıklarına göre (+1,-1 standart sapma) üç gruba ayrılmıştır. Bu grupların düşük (27-75), orta (76-95), yüksek (96-100) olduğu kabul edilmiştir. Öğrencilerin karşı karşıya buldukları problem yoğunlukları değişkenine göre öğrencilerin akademik başarı aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20

Öğrencilerin Karşı Karşıya Buldukları Problem Yoğunluklarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarıları Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Problem Yoğunlukları	n	$\bar{x}$	s
Düşük	58	73.48	1.32
Orta	543	81.89	.41
Yüksek	97	85.01	.94

Tablo 20’de görülebileceği gibi, öğrencilerin karşı karşıya buldukları problem yoğunluklarına göre öğrencilerin akademik başarıları ortalamalarının farklılaştığı görülmektedir. Öğrencilerin akademik başarı ortalamaları yüksek problem yoğunluğu yaşayan grubun (85.01), orta problem yoğunluğu yaşayanların (81.89), düşük problem yoğunluğu yaşayanların (73.48) olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin karşı karşıya buldukları problem yoğunluklarına göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Uygulanan varyans analizi sonuçları Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21

**Öğrencilerin Karşı Karşıya Buldukları Problem Yoğunluklarına Göre
Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları**

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	2	4995.87	2497.93	26.89	p< .05
Grupiçi	695	64549.27	92.87		
TOPLAM	697	69545.15			

Tablo 21’de görüldüğü üzere, yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilen F değeri 26.89’dır ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Bu anlamlı farkın hangi grup veya gruplar arası farklılardan kaynaklandığını belirlemek üzere homojenlik testlerinin sonuçlarına bakılarak Dunnett C testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Ek 8’de verilmiştir.

Öğrencilerin karşı karşıya buldukları problem yoğunluklarına göre öğrencilerin akademik başarıları arasında görülen bu farklılık “düşük” problem yoğunluğu yaşayan öğrenciler ve “orta” problem yoğunluğu yaşayan öğrenciler ile “düşük” problem yoğunluğu yaşayan öğrenciler, “yüksek” problem yoğunluğu yaşayan öğrenciler ve “orta” problem yoğunluğu yaşayan öğrenciler ile “yüksek” problem yoğunluğu yaşayan öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasındaki farktan kaynaklanmaktadır. Sonuç olarak; öğrencilerin yaşadıkları problem yoğunlukları azaldıkça akademik başarılarının da artışı ifade edilebilir.

4.13. Ailenin Ekonomik Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının ailenin ekonomik düzeyine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22
Ailenin Ekonomik Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Akademik Başarı	n	$\bar{x}$	S
Ekonomik Düzey			
250 milyon ya da daha az	122	78.33	10.48
251-500 milyon arası	234	81.83	10.20
501-750 milyon arası	187	81.08	9.22
751-1 milyar arası	107	83.99	9.92
1 milyar ve üstü	47	85.97	7.82

Tablo 21’de görüldüğü üzere, ailenin ekonomik düzeyine göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları “250 milyon ve daha az” alanların 78.33, “251-500 milyon arası” alanların 81.83, “501-750 milyon arası” alanların 81.03, “751-1 milyar arası” alanların 83.99, “1 milyar ve üstü” alanların 85.97 şeklinde bulunmuştur.

Ailenin ekonomik düzeyine göre öğrencilerin aritmetik ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 23’te verilmiştir.

Tablo 23
Ailenin Ekonomik Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin
Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	4	2875.42	718.85	7.46	p< .05
Grupiçi	692	66662.81	96.33		
TOPLAM	696	69538.238			

Ailenin ekonomik düzeyine göre oluşturulan grupların akademik başarı ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacı ile yapılan varyans analizi sonucunda, elde edilen F değeri 7.46'dır ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Bu bulgu, gelir düzeylerine göre çocukların akademik başarı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olduğunu göstermektedir.

Ailenin ekonomik düzeyine göre oluşturulan grupların akademik başarıları arasında gözlenen bu anlamlı farklılaşmanın hangi grup veya gruplar arası farklılıklardan kaynaklandığını belirlemek üzere, Tukey HSD testi yapılmıştır. Yapılan Tukey HSD testi sonuçları Ek 8'de verilmiştir.

Ailenin ekonomik düzeyi "250 milyon ya da daha az" olan öğrencilerin diğer grupların tümünden anlamlı düzeyde daha düşük akademik başarı ortalamalarına sahip oldukları görülmektedir. Ailenin ekonomik düzeyi "251-500 milyon arası" olan öğrencilerin akademik başarıları ve "501-750 milyon arası" olan öğrencilerin akademik başarılarının ise çok benzer olduğu görülmektedir. Ailenin ekonomik düzeyi "751-1 milyar arası" olan öğrencilerin akademik başarıları "1 milyar ve üstü" olan öğrencilerin akademik başarılarının düşük olduğu görülmektedir. Ailenin ekonomik düzeyi "1 milyar ve üstü" olan öğrencilerin diğer grupların tümünden anlamlı düzeyde daha düşük akademik başarı ortalamalarına sahip oldukları görülmektedir. Bu sonuçlar ise ekonomik düzey yükseldikçe, öğrencilerin akademik başarılarında bir yükselme eğilimi olduğunu destekler niteliktedir. Bu bulgulara paralel olarak akademik başarı ile ekonomik düzey

arasındaki ilişkiyi inceleyen Şemin (1975), Berber (1990), Yıldız (1999), Ulular (1997)'da sosyo-ekonomik düzey yükseldikçe başarısızlık oranının düştüğünü belirtmektedirler.

4.14. Annenin Çalışıp Çalışmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının annenin çalışıp çalışmamasına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Puan ortalamalı arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar arası "t" testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24
Annenin Çalışıp Çalışmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Değeri

Annenin Çalışıp Çalışmaması	n	$\bar{x}$	s	T	Sonuç
Evet	97	80.79	9.92	.85	p> .05
Hayır	598	81.77	10.01		

(sd=693)

Tablo 24'te görüldüğü gibi, annenin çalışıp çalışmama durumuna göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları anneleri çalışanların (80.79), anneleri çalışmayanların (81.77) olarak bulunmuştur. Bu ortalamalar arasındaki puan farkının anlamlı olup olmadığının saptanması için grup ortalamaları arasında yapılan t testi sonucunda elde edilen t değeri .85'dir ve bu değer .05 düzeyinde anlamlı değildir. Bu bulguya göre, anneleri çalışan ve çalışmayan öğrencilerin akademik başarı puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamaktadır.

Okul başarısını çeşitli değişkenler açısından incelemiş olan Berber (1990)'de annenin çalışıp çalışmamasının okul başarısı önemli düzeyde etkilemediğini belirtmiştir. Bununla birlikte, Özcan (1996)'ın benzer araştırmasında da bu bulguların desteklenmediği belirlenmiştir. Özcan bu araştırmasında, çalışan annelerin çocuklarının okul başarılarını evin dışında herhangi bir işte çalışmayan annelerin çocuklarından daha düşük bulmuştur.

4.15. Babanın Çalışıp Çalışmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının babanın çalışıp çalışmamasına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Puan ortalamalı arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar arası "t" testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 25'de verilmiştir.

Tablo 25

Babanın Çalışıp Çalışmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalaması, Standart Sapması ve t Değeri

Babanın Çalışıp Çalışmaması	n	$\bar{x}$	s	t	Sonuç
Evet	579	82.09	10.03	2.59	P < .05
Hayır	115	79.46	9.42		

(sd=692)

Tablo 25'de görüldüğü gibi, babalarının çalışıp çalışmamasına göre öğrencilerin akademik başarıları arasında babaları çalışanların (82.09), babaları çalışmayanların (79.46) şeklinde bulunmuştur. Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını saptanması için grup ortalamaları arasında yapılan "t" testi sonucunda elde edilen "t" değeri 2.59'dur ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Babaları çalışan öğrencilerin akademik başarıları ile babaları çalışmayan öğrencilerin

akademik başarılarının farklı olduğu, babaları çalışan öğrencilerin daha başarılı oldukları ifade edilebilir.

4.16. Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının anne eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26

Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Akademik Başarı	n	$\bar{x}$	S
Anne Eğitim Düzeyi			
Okur Yazar Değil	12	77.75	8.87
Okur Yazar	18	80.77	9.23
İlkokul Mezunu	382	81.35	9.97
Ortaokul Mezunu	121	81.23	10.12
Lise Mezunu	128	82.71	10.07
Üniversite Mezunu	35	83.37	10.29

Tablo 26'daki sonuçlara göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları anneleri okur yazar olmayanların (77.75), okur yazar olanların (80.77), ilkokul mezunu olanların (81.35), ortaokul mezunu olanların (81.23), lise mezunu olanların (82.71), üniversite mezunu olanların (83.37) şeklinde bulunmuştur.

Anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin akademik başarıları arasına gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla grup

ortalamları arasında tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27

Anne Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	5	497.93	99.58	.99	P > .05
Grupiçi	690	68981.32	99.97		
TOPLAM	695	69479.25			

Anne eğitim düzeyine göre oluşturulan grupların akademik başarı ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacı ile yapılan varyans analizi sonucunda , elde edilen F değeri .99’dur ve bu değer .05 düzeyinde anlamlı değildir. Bu bulgu, anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin akademik başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olmadığını göstermektedir.

Ancak Kasatura (1991), Yıldız (1999), Yılmaz (2000) benzer araştırmalarında ilköğretim dönemindeki çocuklarda annenin eğitim düzeyi arttıkça çocuğun akademik başarısının arttığını belirtmektedirler.

4.17. Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının baba eğitim düzeyine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28
Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Akademik Başarı	n	$\bar{x}$	s
Baba Eğitim Düzeyi			
Okur Yazar Değil	7	79.57	9.93
Okur Yazar	13	78.23	8.71
İlkokul Mezunu	203	80.68	10.32
Ortaokul Mezunu	151	81.07	10.32
Lise Mezunu	242	81.90	9.98
Üniversite Mezunu	79	84.93	8.07

Tablo 28'deki sonuçlara göre, baba eğitim düzeyine göre öğrencilerin akademik başarıları okur yazar olmayanların (79.57), okur yazar olanların (78.23), ilkokul mezunu olanların (80.68), ortaokul mezunu olanların (81.07), lise mezunu olanların (81.90), üniversite mezunu olanların (84.93) şeklinde bulunmuştur. Baba eğitim düzeyine göre öğrencilerin akademik başarıları arasına gözlenen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 29'de verilmiştir.

Tablo 29
Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	5	1287.21	257.44	2.60	P < .05
Grupiçi	689	68134.01	98.88		
TOPLAM	694	69421.232			

Baba eğitim düzeyine göre oluşturulan grupların akademik başarı ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacı ile yapılan varyans analizi

sonucunda, elde edilen F değeri 2.60'dır ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Bu bulgu, anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin akademik başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olduğunu göstermektedir.

Belirlenen bu farklılaşmanın hangi grup veya gruplar arası farklılıklardan kaynaklandığını belirlemek üzere Tukey HSD testi yapılmıştır. Tukey Hsd testi sonuçları Ek 9'da verilmiştir.

Baba eğitim durumuna göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında görülen farklılık, babası ilkokul mezunu olan öğrencilerle, babası üniversite mezunu olan öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasındaki farktan kaynaklanmaktadır.

Sonuç olarak, babası "üniversite mezunu" olan öğrencilerin akademik başarılarının, babası "ilkokul mezunu" olan öğrencilerin akademik başarılarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu söylenebilir.

Bu bulguya paralel olarak, benzer araştırmalarda Kasatura (1991), Ulular (1997), Yıldız (1999) babaların öğrenim durumu arttıkça öğrencilerin akademik başarısının arttığını gözlemlediler.

4.18. Anne Babanın Hayatta Olup Olmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarısına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının anne babanın hayatta olup olmamasına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 30'da verilmiştir.

Tablo 30

**Anne Babanın Hayatta Olup Olmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarı
Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları**

Akademik Başarı	n	$\bar{x}$	s
Anne Babanın Hayatta Olup Olmaması			
Her İkiside Sağ	653	81.80	9.98
Babam Sağ Annein Öldü	12	79.91	7.45
Annem Sağ Babam Öldü	30	78.70	9.78

Tablo 30'da anne babanın hayatta olup olmama durumuna göre öğrencilerin akademik başarıları anne babası her ikisi de sağ olanların (81.80), babası sağ annesi ölenlerin (79.91), annesi sağ babası ölenlerin (78.70) şeklinde bulunmuştur.

Anne babanın hayatta olup olmama durumuna göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığını belirlemek için grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi uygulanmış ve bu uygulamaya ilişkin sonuçlar Tablo 31'de verilmiştir.

Tablo 31

Anne Babanın Hayatta Olup Olmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	2	312.50	156.25	1.58	P > .05
Grupiçi	692	6842.12	98.88		
TOPLAM	694	68740.627			

Anne babanın hayatta olup olmamasına göre oluşturulan grupların akademik başarı ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacı ile yapılan varyans analizi sonucunda, elde edilen F değeri 1.58'dir ve bu değer .05 düzeyinde

anlamli değildir. Bu bulgu, anne babanın hayatta olup olmamasına göre öğrencilerin akademik başarıları arasında istatistiksel olarak anlamli farklılaşma olmadığını göstermektedir.

Bu bulguya paralel olarak, ilkokul ğrencilerinin akademik başarıları, özgüvenleri ve ana-baba tutumları arasındaki ilişkilerini incelediği araştırmasında zcan (1996)'da anne babanın sağ veya l olma durumuna göre öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamli bir farklılık bulunmadığını saptamıştır.

4.19. Anne Babalarının z-üvey olmalarına Göre ğrencilerin Akademik Başarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının anne babalarının öz üvey olmalarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Puan ortalamaları arasındaki farkın anlamli olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar arası t testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 32'de verilmiştir.

Tablo 32

Anne Babanın z vey Olma Durumuna Göre ğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t Değeri

Anne Babanın z vey Olma Durumu	n	$\bar{x}$	s	t	Sonuç
Her ikisinde z	680	81.57	10.01	1.04	P < .05
Annem vey Babam z	10	84.9	8.35		

(Sd=688)

Tablo 32'de grldği gibi, anne babanın öz üvey olma durumuna göre öğrencilerin akademik ortalamaları her ikisi de öz olanların (81.57), annesi üvey babası öz olanların (84.9) şeklinde bulunmuştur. Aritmetik ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak

anlamli olup olmadiginin saptanmasi için grup ortalamalari arasında yapilan "t" testi sonucunda elde edilen "t" degeri 1.04'dür ve bu deger .05 düzeyinde anlamlidir. Anne babasi öz olan öğrencilerle anne babasi öz olmayan öğrencilerin akademik basari ortalamalari farkli olduğu, annesi üvey babasi öz olan öğrencilerin daha basarili olduklari ifade edilebilir.

Literatürde anne baba öz-üvey olma durumunu beraber ele alan çalismalara rastlanmamaktadır. Yalnizca annenin öz-üvey olma durumu ile akademik basari iliskisini ortaya koyan bir araştirmaya rastlanmistir. Akademik basari ile çeşitli değişkenlerin iliskisini inceleyen Özcan (1996), annesi öz olan öğrencilerin akademik basarisini annesi üvey olan öğrencilerin akademik basarisindan daha yüksek olduğunu saptamistir.

4.20. Anne Babaların Boşanmış Evli Olmalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarısına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik basarilarinin anne babalarinin boşanmiş evli olmalarina göre farklılaşıp farklılaşmadigini belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik basari ortalamalari ve standart sapma değerleri hesaplanmistir. Puan ortalamalari arasındaki farkın anlamlı olup olmadigini belirlemek amacıyla bağımsız gruplar arası t testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 33'de verilmiştir.

Tablo 33

Anne Babanın Boşanmış Evli Olması Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalaması, Standart Sapma ve t Değeri

Anne Babanın Boşanmış Evli Olma Durumu	n	$\bar{x}$	s	t	Sonuç
Evet	35	80.28	10.29	.88	P > .05
Hayır	662	81.67	9.97		

(Sd=695)

Tablo 33'te görüldüğü gibi, anne babanın boşanmış evli olmalarına göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları anne babası evli olanların (80.28), anne babası boşanmış olanların (81.67) şeklinde bulunmuştur. Aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığının saptanması için grup ortalamaları arasında yapılan t testi sonucunda elde edilen t değeri .88'dir ve bu değer .05 düzeyinde anlamlı değildir. Bu bulguya göre, anneleri babaları evli olan ve boşanmış olan öğrencilerin akademik başarı puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamaktadır.

Bu bulguya paralel olarak, anne babası ayrı olan öğrencilerin akademik başarıları ile diğer öğrencilerin derslere göre başarısızlık oranlarına bakan Fındıkçı ve Akıngüç (1992)'de çok belirgin farklılıklara rastlanmadığı, başarı ortalamalarının çok yakın olduğunu belirtmektedirler. Bununla birlikte benzer bir araştırmada Özcan (1996), anne babası birlikte yaşayan öğrencilerin akademik başarılarının anne babası boşanmış öğrencilerin akademik başarılarına göre daha yüksek olduğunu ancak her türlü kötü koşula karşın anne babası boşanmış grubun içinde yüksek akademik başarıya sahip öğrencilerinde olduğu saptamıştır.

4.21. Anne Babaları İle Olan İlişkilerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarısına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının anne babaları ile olan ilişkilerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar arası t testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 34'te verilmiştir.

Tablo 34

Anne Babaları İle Olan İlişkilerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalaması, Standart Sapma ve t Değeri

Anne Babası İle Olan İlişkisi	n	$\bar{x}$	s	t	Sonuç
İyi	501	83.01	9.77	6.01	P < .05
Kötü	195	78.07	9.979.65		

(Sd=694)

Tablo 34’de anne babaları ile olan ilişkilerine göre öğrencilerin akademik başarıları ortalamalarını farklılaştığı görülmektedir. Buna göre, anne babası ile ilişkileri iyi olan öğrencilerin (83.01) akademik başarı ortalamaları, kötü olanların (78.07) şeklinde bulunmuştur. Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını saptanması için grup ortalamaları arasında yapılan”t” testi sonucunda elde edilen “t” değeri 6.01’dir ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Anne babası ile ilişkileri iyi olan öğrencilerin akademik başarılarının anne babası ile ilişkileri iyi olmayan öğrencilerin akademik başarısından daha yüksek olduğu izlenimini vermektedir.

4.22. Algıladıkları Anne Baba Tutumuna Göre Öğrencilerin Akademik Başarıya İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının anne babaları ile olan ilişkilerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 35’de verilmiştir.

Tablo 35
Algıladıkları Anne Baba Tutumuna Göre Öğrencilerin Akademik Başarı
Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Akademik Başarı	n	x	s
Algıladıkları Anne Baba Tutumu			
Her İkisi de Anlayışlıdır	556	82.53	9.87
Her İkisi de Serttir	14	77	15.04
Annem Anlayışlı Babam Serttir	72	77.50	8.81
Annem Sert Babam Anlayışlıdır	54	79.18	9.24

Tablo 35’de de görüldüğü gibi anne babalarının tutumlarını anlayışlı olarak algılayan öğrencilerin akademik başarıları, sert algılayanlardan daha yüksektir

Algıladıkları anne baba tutumuna göre öğrencilerin akademik başarıları arasında gözlenen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36
Algıladıkları Anne Baba Tutumuna Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarının
Varyans Analizi

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	3	222308.98	769.66	7.94	P < .05
Grupiçi	692	67076.35	96.93		
TOPLAM	695	69385.34			

Algıladıkları anne baba tutumuna göre oluşturulan grupların akademik başarı ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacı ile yapılan varyans analizi sonucunda, elde edilen F değeri 7.94’dür ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Algıladıkları anne baba tutumuna göre öğrencilerin akademik başarıları

arasında gözlenen bu anlamlı farklılaşmanın hangi grup ya da gruplar arası farklılıklardan kaynaklandığını belirlemek üzere, Tukey HSD testi yapılmıştır. Yapılan Tukey HSD testi sonuçları Ek 9'da verilmiştir.

Algıladıkları anne baba tutumuna göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında gözlenen farkın, anne babası her ikisi de anlayışlı ve annesi anlayışlı babası sert olan öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasındaki farklardan kaynaklandığı belirlenmiştir. Diğer grupların ortalamaları arasında ise anlamlı farklılaşma görülmemektedir. Bu bulguya göre, anne babası her ikisi de anlayışlı olan öğrencilerin akademik başarıları ile annesi anlayışlı babası sert olan öğrencilerin akademik başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Diğer bir deyişle öğrencilerin annesinin anlayışlı babasının sert olması daha başarısız olmalarının nedenlerinden biri gibi görünmektedir.

Literatürde, genellikle ana-baba tutumunu ele alan çalışmalara rastlanmaktadır. Ana-baba tutumlarıyla ilgili Steinberg, Laurance ve diğerleri (1989) yaptıkları geniş kapsamlı bir araştırmada, aile yapısı ve aile tutumlarının okul performansında etkili olduğunu belirtmektedirler. Sağlam, kabul edici ve demokratik tutuma sahip aileleri olan öğrencilerin okulda daha başarılı; otoriter ailelerden gelenlerin ise daha başarısız oldukları saptanmıştır.

4.23. Anne Babalarının Birbirleri İle İyi Geçinip Geçinmemelerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarısına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının anne babalarının birbirleri ile iyi geçinip geçinmemelerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 37'de verilmiştir.

Tablo 37

Anne Babalarının Birbirleri İle İyi Geçinip Geçinmemelerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Akademik Başarı	n	$\bar{x}$	s
Anne Babalarının İlişkileri		–	
Çok İyi	445	82.61	10.13
İyi	188	81.00	8.89
Orta	35	75.97	10.11
Fena	21	76.47	11.62

Tablo 37'ye göre anne babalarının birbirleri ile iyi geçinip geçinmemelerine göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları çok iyi olanların (82.61), iyi olanların (81), orta olanların (75.97), fena olanların (76.47) şeklinde bulunmuştur. Elde edilen puan ortalamaları arasında, gözlenen farklılığın anne babası “çok iyi” geçinen öğrencilerin lehine olduğu izlenimini vermektedir.

Anne babalarının iyi geçinip geçinmemelerine göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 38'de verilmiştir.

Tablo 38

Anne Babalarının Birbirleri İle İyi Geçinip Geçinmemelerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarısına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	3	2183.90	727.96	7.49	P < .05
Grupiçi	685	66554.49	97.16		
Toplam	688	68738.40			

Anne babalarının iyi geçinip geçinmemelerine göre oluşturulan grupların akademik başarı ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacı ile yapılan varyans analizi sonucunda, elde edilen F değeri 7.49'dur ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Anne babalarının iyi geçinip geçinmemelerine göre öğrencilerin akademik başarıları arasında gözlenen bu anlamlı farklılaşmanın hangi grup ya da gruplar arası farklılıklardan kaynaklandığını belirlemek üzere, Tukey HSD testi yapılmıştır. Yapılan Tukey HSD testi sonuçları Ek 10'da verilmiştir.

Tukey HSD testi sonuçlarına göre, anne babalarının ilişkilerinin “çok iyi” olduğunu belirten grup ile “orta” ve “fena” olduğunu belirten grupların akademik başarıları arasındaki farklar anlamlıdır. Bunun yanı sıra ana babalarının ilişkilerini “iyi” bulanlarla “orta” bulanlar başarı düzeyleri arasındaki farklar da anlamlı, fakat diğer gruplarla ilgili ikili karşılaştırmalara ilişkin farklar anlamsızdır.

Araştırma bulgularına dayanılarak anne babasının ilişkilerini “çok iyi” geçinen olarak belirtenlerle anne babasının ilişkilerini “orta” ve “fena” geçinen olarak belirten öğrencilerin akademik başarılarının daha olumlu düzeyde etkilendiği söylenebilir. Bununla beraber, anne babası “orta” geçinen öğrencilerin anne babası “çok iyi” geçinen öğrencilerin akademik başarılarını daha olumlu düzeyde etkilediği de görülmektedir.

Bu bulguya paralel olarak, aile uyumu, öğrenci özgüveni ve akademik başarı arasındaki ilişkileri inceleyen Soner (1995)'de uyumlu ailede yetişen çocukların akademik başarılarını uyumsuz ailede yetişen çocuklara göre belirgin düzeyde yüksek olduğunu belirtmektedir. Diaz (1989)'da benzer bir araştırmada, akademik başarısı düşük ve sınıfta kalma riski taşıyan öğrencileri diğer öğrencilerden ayıran en önemli etkenin, anne-baba geçimsizliği olduğunu belirtmektedir (akt.: Satır, 1996).

4.24. Ailesiyle Oturup Oturmamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarıya İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının ailesiyle oturup oturmamalarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 39'da verilmiştir.

Tablo 39
Aileleriyle Oturup Oturmamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarı
Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Akademik Başarı Kiminle Oturduğu	n	$\bar{x}$	s
Ailemle Birlikte Oturuyorum	666	81.77	9.95
Ailemden Ayrı Yakınlarımla Birlikte Oturuyorum	17	79.35	11.18
Diğer	13	78.76	9.86

Tablo 39'da görüldüğü gibi, aileleriyle oturup oturmamalarına göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ailesiyle oturanların (81.77), ailesinden ayrı yakınlarıyla birlikte oturanların (79.35), diğerlerinin (78.76) şeklinde bulunmuştur.

Ailesiyle birlikte oturup oturmamasına göre öğrencilerin ortalamaları arasındaki bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla grup ortalamaları arasında tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 40'da verilmiştir.

Tablo 40

Ailesiyle Birlikte Oturup Oturmamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	2	207.20	103.60	1.03	P >.05
Grupiçi	693	69120.04	99.74		
Toplam	695	69327.241			

Tablo 40'da görülebileceği gibi, yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilen F değeri 1.03'dür ve bu değer .05 düzeyinde anlamlı değildir. Bu bulgu, aileleriyle birlikte oturup oturmamalarına göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olmadığını göstermektedir.

Sonuç olarak, aileleriyle oturup oturmamalarına göre öğrencilerin akademik başarı düzeyleri anlamlı farklılık göstermemektedir.

Akademik başarı ve öğrencilerin aileleriyle oturup oturmamaları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalara pek rastlanmamakla birlikte, bazı çalışmalardan dolayı bilgiler elde edilebilmektedir. Örneğin; Berber (1990), yaptığı bir araştırmada, ailesinin yanında kalarak okuyan öğrencilerin okul başarılarını, ailesinin dışında kalarak okuyan öğrencilerin okul başarılarına göre daha yüksek olduğunu belirtmektedir.

4.25. Öğretmen Davranışlarını Algılayış Biçimine Göre Öğrencilerin Akademik Başarısına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının öğretmen davranışlarını algılayış biçimine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 41'de verilmiştir.

Tablo 41

Öğretmen Davranışlarını Algılayış Biçimine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları Ve Standart Sapmaları

Akademik Başarı Öğretmen Davranışlarını Algılayışları	n	$\bar{x}$	s
Çok İyi	177	84.46	11.13
İyi	370	81.83	9.3
Orta	121	78.52	9.15
Fena	28	74.75	7.70

Tablo 41’de de görüldüğü gibi öğretmenlerinin davranışlarını daha olumlu olarak algılayan öğrencilerin akademik başarıları, olumsuz algılayanlardan daha yüksektir. Gözlenen bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 42’de verilmiştir.

Tablo 42

Öğretmen Davranışlarını Algılayışlarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyanz Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	3	3930.922	1310.30	13.85	P < .05
Grupiçi	692	65454.42	94.58		
Toplam	695	69385.34			

Öğretmenlerin davranışlarını algılayışlarına göre oluşturulan grupların akademik başarı ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacı ile yapılan varyans analizi sonucunda, elde edilen F değeri 13.85’dir ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Gözlenen bu anlamlı farklılaşmanın hangi grup ya da gruplar arası

farklılıklardan kaynaklandığını belirlemek üzere, Tukey HSD testi yapılmıştır. Yapılan Tukey HSD testi sonuçları Ek 12’de verilmiştir.

Öğretmenlerinin davranışlarını “çok iyi” olarak algılayan öğrencilerin akademik başarıları “iyi” ve “orta” olarak algılayan öğrencilerin akademik başarılarından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Öğretmenlerin davranışlarını “iyi” olarak algılayan öğrencilerin akademik başarıları ile “orta ve “fena” olarak algılayan öğrencilerin akademik başarıları arasında da, öğretmenlerinin davranışlarını iyi olarak algılayan öğrencilerin lehine anlamlı düzeyde fark olduğu görülmektedir.

Aynı test sonuçlarına göre, öğretmenlerin davranışlarını “orta” olarak algılayan öğrencilerin akademik başarıları ile öğretmenlerin davranışlarını “fena” olarak algılayan öğrencilerin akademik başarıları arasında yapılan karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunmamıştır.

4.26. Yakın Arkadaşlarının Akademik Başarı Düzeylerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarısına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının yakın arkadaşlarının başarı düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 43’te verilmiştir.

Tablo 43

Yakın Arkadaşlarının Başarı Düzeylerine Göre Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Akademik Başarı	n	$\bar{x}$	s
Yakın Arkadaşlarının Akademik Başarıları		-	
Çok İyi	209	81.85	11.14
İyi	383	81.86	9.35
Orta	95	80.40	9.33
Fena	7	81.28	12.89

Tablo 43'den yakın arkadaşlarının akademik başarılarına göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları çok iyi olanların (81.85), iyi olanların (81.86), orta olanların (80.40), fena olanların (81.28) şeklinde bulunmuştur. Ortalamalar arasındaki bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 44'te verilmiştir

Tablo 44

Yakın Arkadaşlarının Akademik Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyanz Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	3	175.432	58.47	.59	P > .05
Grupiçi	690	68429.570	99.17		
Toplam	695	68605			

Tablo 44'te görülebileceği gibi, yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilen F değeri 1.03'dür ve bu değer .05 düzeyinde anlamlı değildir. Bu bulgu, yakın arkadaşlarının akademik başarı düzeylerine göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olmadığını göstermektedir.

4.27. Sınıf Arkadaşlarıyla Olan İlişkilerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarıma İlişkin Bulgular

Öğrencilerin akademik başarılarının sınıf arkadaşlarıyla olan ilişkilerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak öğrencilerin akademik başarı ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 45’te verilmiştir.

Tablo 45

Sınıf Arkadaşlarıyla Olan İlişkilerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarı Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Akademik Başarı Arkadaş İlişkileri	n	$\bar{x}$	s
Genellikle İyi Geçinirim	485	83.03	9.66
Zaman Zaman Sorunlar Yaşarım	185	79.26	9.54
Oldukça Fazla Sorunla Karşılaşmaktayım	27	72.74	11.47

Tablo 45’deki bulgular, sınıf arkadaşlarıyla yaşadıkları sorunlara göre arkadaşlarıyla iyi geçinenlerin (83.03), zaman zaman sorunlar yaşayanların (79.26), oldukça fazla sorunla karşılaşanların (72.74) şeklinde bulunmuştur. Buna göre sınıf arkadaşlarıyla genellikle iyi geçinen grubun akademik başarı ortalamaları diğer gruplara göre daha yüksektir. Puan ortalamalarının yüksek olmalarına göre sırasıyla bu grubu sınıf arkadaşlarıyla zaman zaman sorunlar yaşayan öğrenciler ve oldukça fazla sorunlarla karşılaşan öğrenciler oluşturmaktadır.

Sınıf arkadaşlarıyla olan ilişkilerine göre öğrencilerin akademik başarı aritmetik ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 46’da verilmiştir.

Tablo 46

Sınıf Arkadaşlarıyla Olan İlişkilerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Varyanz Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F Değeri	Sonuç
Gruplararası	2	4123.02	2061.51	21.87	P < .05
Grupiçi	694	65400.67	94.23		
Toplam	696	69523.70			

Tablo 46'da görülebileceği gibi, yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda elde edilen F değeri 21.87'dir ve bu değer .05 düzeyinde anlamlıdır. Bu bulguya göre, sınıf arkadaşlarıyla olan ilişkilerine göre öğrencilerin ortalamaları arasında görülen fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Belirlenen bu anlamlı farkın hangi grup veya gruplar arası farklılardan kaynaklandığını belirlemek üzere Tukey HSD testi uygulanmıştır. Tukey HSD testi sonuçları Ek 12'de verilmiştir.

Sınıf arkadaşlarıyla olan ilişkilerine göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasındaki farklılık bütün gruplar arasında görülmektedir. Sınıf arkadaşlarıyla genellikle iyi geçinen öğrencilerin, zaman zaman sorunlar yaşayan ve oldukça fazla sorunlarla karşılaşan öğrencilerin akademik başarı ortalamalarından anlamlı düzeyde daha yüksek akademik başarı ortalamalarına sahip oldukları görülmektedir. Sınıf arkadaşlarıyla zaman zaman sorunlar yaşayan öğrencilerin akademik başarı ortalamalarının ise, oldukça fazla sorunla karşılaşan öğrencilerin akademik başarı ortalamalarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Bu sonuçlar, sınıf arkadaşlarıyla olan ilişkilerinin öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen değişkenlerden biri olduğunu göstermektedir.

Literatürde öğrencilerin akademik başarı ile sınıf arkadaşlarıyla olan ilişkilerini inceleyen bir araştırmaya rastlanmamış olmakla birlikte öğrencilerin genel uyumu ile

akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırma sonucu, arkadaş ilişkileri ile akademik başarı ilişkisi hakkında bilgi vermektedir. Saral (1993) ortaokul öğrencilerin genel uyumu ve akademik başarı düzeyleri arasında olumlu bir ilişki olduğunu belirtmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Eskişehir ili Atatürk İlköğretim Okulu II. kademe öğrencilerinin akademik yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer, uygun çalışma ortamına sahip olup olmamaları, serbest zaman etkinlikleri, çalışma alışkanlıkları, özel yetiştirme alıp almamaları, derslere etkin olarak katılıp katılmamaları, düzenli beslenme alışkanlığına sahip olup olmamaları, akşam yatış saatleri, üst öğretime devam edeceklerine ilişkin kararları, yaşadıkları sağlık sorunlarının türleri, öğrencilikle ilgili sorumlulukları yerine getirmeleri, karşı karşıya buldukları problem yoğunlukları, ailenin ekonomik düzeyi, annelerin çalışıp çalışmamaları, babalarının çalışıp çalışmamaları, annelerinin eğitim düzeyi, babalarının eğitim düzeyi, anne babalarının hayatta olup olmamaları, anne babalarının öz üvey olmaları, anne babalarının boşanış evli olmaları, anne babaları ile olan ilişkileri, algıladıkları anne baba tutumları, anne babalarının birbirleri ile iyi geçinip geçinmemeleri, öğrencilerin ailesiyle oturup oturmamaları, öğretmen davranışlarını algılayış biçimi, yakın arkadaşlarının akademik başarı düzeyi, sınıf arkadaşlarıyla olan ilişkilerine göre akademik başarılarının farklılaşp farklılaşmadığının incelendiği bu araştırmada aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yere göre, öğrencilerin akademik başarıları anlamlı farklılıklar göstermemektedir.

Uygun çalışma ortamına sahip olup olmamalarına göre kendine ait odada çalışan öğrencilerin akademik başarıları oturma odasında çalışan öğrencilerin akademik başarılarından, kardeşi ile paylaştığı odada çalışan öğrencilerin akademik başarıları oturma odasında çalışan öğrencilerin akademik başarılarından anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Serbest zaman etkinliklerine göre serbest zamanını kitap okuyarak geçiren öğrencilerin akademik başarıları müzik dinleyerek geçiren öğrencilerin akademik başarılarından anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Çalışma alışkanlıkları düzeyi artıkça öğrencilerin akademik başarıları artmaktadır.

Özel yetiştirme alan öğrencilerin akademik başarıları özel yetiştirme almayan öğrencilerin akademik başarılarına göre daha yüksektir.

Derslere etkin olarak katılıp katılmamalarına göre, derslere çok etkili biçimde katılan öğrencilerin akademik başarıları diğer gruplara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bununla beraber ara sıra katılan öğrencilerin de hiç katılmayan öğrencilere göre akademik başarıları daha yüksektir.

Öğün atlamadan dengeli beslenen öğrencilerin akademik başarıları dengeli beslenmeyen öğrencilerin akademik başarılarına göre daha yüksektir.

Günlük uyku gereksinimini karşılayan öğrencilerin akademik başarılarının geç yatan öğrencilerin akademik başarılarından yüksek olduğu görülmüştür.

Üst öğretime devam edeceklerine ilişkin kararlarına göre öğrencilerin akademik başarıları arasındaki farklılık “henüz karar vermedim” ve “askeri lise”, “henüz karar vermedim” ve “Anadolu Lisesi”, “henüz karar vermedim” ve “Fen Lisesi ile Anadolu Lisesi”; “Meslek Lisesi” ve Genel Lise”, “Meslek Lisesi ve “diğer”, “Meslek Lisesi” ve “Askeri Lise”, “Meslek Lisesi” ve “Fen Lisesi”, “Meslek Lisesi” ve “Anadolu Lisesi”, “Meslek Lisesi” ve “Fen Lisesi ile Anadolu Lisesi” olan gruplardaki öğrencilerin

akademik başarı ortalamalarından kaynaklanmaktadır. Diğer grupların puan ortalamaları arasındaki karşılaşmalarda anlamlı farklılaşma olmadığı saptanmıştır.

Yaşadıkları sağlık sorunlarının türlerine göre öğrencilerin akademik başarıları arasındaki farklılık, “zaman zaman nükseden hastalığım var” ve “nezle grip dışında bir hastalığım yok” gruplarındaki öğrencilerin ortalamalarından kaynaklanmaktadır. Diğer grupların ortalamaları arasındaki karşılaştırmalarda anlamlı farklılaşma olmadığı saptanmıştır.

Öğrencilerin karşı karşıya buldukları problem yoğunluklarına göre öğrencilerin akademik başarıları arasında görölen farklılık “düşük” problem yoğunluğu yaşayan öğrenciler ve “orta” problem yoğunluğu yaşayan öğrenciler ile “düşük” problem yoğunluğu yaşayan öğrenciler ve “yüksek” problem yoğunluğu yaşayan öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasındaki farktan kaynaklanmaktadır.

Ailenin ekonomik durumu iyileştikçe öğrencilerin akademik başarılarının yükseldiği görölmektedir. Bununla beraber, ailenin ekonomik durumu 251-500 milyon arası ve 501-750 milyon arası olan öğrencilerin akademik başarıları birbirine yakın değerler almaktadır.

Anneleri çalışan ve çalışmayan öğrencilerin akademik başarıları arasındaki fark anlamlı bulunmamaktadır.

Babaları çalışan öğrencilerin akademik başarılarının babaları çalışmayan öğrencilerin akademik başarılarından istatistiksel olarak yüksek olduğu anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin akademik başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olmadığı görölmektedir.

Anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin akademik başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Babası üniversite mezunu olan öğrencilerin akademik başarıları babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin akademik başarılarına göre yüksek olduğu bulunmuştur.

Anne babanın hayatta olup olmama durumuna göre öğrencilerin akademik başarılarında anlamlı görülmemiştir.

Anne babanın öz üvey olma durumuna göre öğrencilerin akademik başarılarında fark olmadığı bulunmamıştır.

Anne babanın boşanmış evli olma durumuna göre öğrencilerin akademik başarıları arasında istatistiksel olarak fark olmadığı görülmektedir.

Anne babaları ile olan ilişkilerine göre öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir.

Algıladıkları anne baba tutumuna göre, öğrencilerin akademik başarıları arasında annesi anlayışlı olan öğrenciler ile annesi anlayışlı babası sert olan öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı fark gözlenmektedir.

Anne babalarının iyi geçinip geçinmemelerine göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında gözlenen farkın, anne babaları “çok iyi” geçinen ve “orta” geçinen öğrenciler; anne babaları “çok iyi” geçinen ve “fena” geçinen öğrenciler ile anne babaları “iyi” geçinen ve “orta” geçinen öğrencilerin ortalamaları arasındaki farklardan kaynaklandığı belirlenmiştir. Diğer grupların ortalamaları arasında ise anlamlı farklılaşma görülmemiştir.

Ailesiyle oturup oturmamalarına göre öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

Öğretmen davranışlarını algılayış biçimine göre, öğrencilerin akademik başarılarında anlamlı farklılık görülmektedir. Öğrencilerin öğretmenleri ile olan ilişkileri iyileştikçe akademik başarılarının arttığı görülmektedir.

Yakın arkadaşlarının akademik başarı düzeylerine göre öğrencilerin akademik başarı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olmadığı görülmektedir.

Sınıf arkadaşlarıyla genellikle iyi geçinen öğrencilerin, zaman zaman sorunlar yaşayan ve oldukça fazla sorunlarla karşılaşan öğrencilerin akademik başarı ortalamalarından anlamlı düzeyde daha yüksek akademik başarı ortalamalarına sahip oldukları görülmektedir. Sınıf arkadaşlarıyla zaman zaman sorunlar yaşayan öğrencilerin akademik başarı ortalamalarının ise, oldukça fazla sorunla karşılaşan öğrencilerin akademik başarı ortalamalarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırma bulguları ışığında bu araştırma sonunda uygun çalışma ortamına sahip olmaları, serbest zaman etkinlikleri, çalışma alışkanlıkları, derslere etkin olarak katılmaları, dengeli beslenmeleri, uyku gereksinimini karşılamaları, üst öğretime devam etmeleri, yaşadıkları sağlık sorunları, ailenin ekonomik durumu, babalarının çalışması, baba eğitim düzeyi, algıladıkları ana baba tutumu, anne babalarının iyi geçinmeleri, öğretmen davranışları algılayışları, sınıf arkadaşlarıyla iyi geçinmelerinin öğrencilerin akademik başarılarını farklılaştırdığı yargısına ulaşılmıştır. Bununla birlikte, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer, anne eğitim düzeyi, anne babanın hayatta olup olmaması, anne babanın öz üvey olması, boşanmış olması, annenin çalışıp çalışmaması, anne baba ile olan ilişkileri, ailesiyle oturması, yakın arkadaşlarının akademik başarıları etmenlerinin öğrencilerin akademik başarılarını farklılaştırmadığı görülmüştür.

5.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçların, bu alanda alınması gereken önlemlere yön vereceği düşünülmektedir. Bu kapsamda, araştırma sonuçlarına dayanarak, aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

Verimli çalışma alışkanlık ve tutumlarının geliştirilememesinden kaynaklanan düşük başarıya sahip olan öğrencilerin, öncelikle bu tür alışkanlık ve tutumlarının düzeltilmesine yönelik olarak etkinlikler düzenlenmelidir.

Rehberlik ve psikolojik danışma servisleri tarafından anne babalara akademik başarıyı artırmanın yollarına yönelik olarak etkinlikler düzenlenmelidir.

5.2.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

Öğretmenlere çeşitli hizmet içi eğitim kursları düzenlenerek akademik başarıda öğretmen öğrenci ilişkisinin önemi, akademik başarısızlığın nedenleri araştırılmalıdır.

Bu önerilerin yanı sıra, gelecekte yapılabilecek araştırmalara katkıda bulunmak için araştırmacının uygulamaya yönelik birkaç önerisi de aşağıda bulunmaktadır:

Bu araştırma konusu ile ilgili yeni araştırmalar daha geniş kapsamlı evren ve örneklem grupları üzerinde yapılabilir.

Çalışma alışkanlıkları ölçeği geliştirilerek akademik başarı ile çalışma alışkanlıkları ilişkisi daha farklı araştırma yöntemleriyle değerlendirilebilir.

Bu araştırmada öğrencilerin akademik başarılarının farklılaşmasında rol oynadığı düşünülerek incelenmiş olan tüm değişkenlerin ortak etkilerini gösterebilecek yeni araştırmalar planlanabilir.

EKLER

Sayfa

Ek 1	Uygun Çalışma Alışkanlıklarına Sahip Olup Olmamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey Hsd Testi Sonuçları ..	83
Ek 2	Serbest Zaman Etkinliklerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Uygulanan Tukey HSD Testi Sonuçları ..	83
Ek 3	Çalışma Alışkanlıklarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Dunnett C Testi Sonuçları ..	84
Ek 4	Derslere Etkin Olarak Katılıp Katılmamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Dunnett C Testi ..	84
Ek 5	Üst Öğretime Devam Edeceklerine İlişkin Kararlarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları ..	85
Ek 6	Yaşadıkları Sağlık Sorunlarının Türlerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Dunnett C Testi.....	86
Ek 7	Öğrencilikle İlgili Sorumlulukları Yerine Getirmelerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları ..	87
Ek 8	Karşı Karşıya Buldukları Problem Yoğunluklarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları ..	87
Ek 9	Ailenin Ekonomik Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları ..	88
Ek 10	Annenin Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları ..	88
Ek 11	Babanın Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları ..	89
Ek 12	Anne Babalarını Hayatta Olup Olmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları ..	89

Sayfa

Ek 13 Algıladıkları Anne Baba Tutumuna Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları	90
Ek 14 Anne Babalarının Birbirleriyle İyi Geçinip Geçinmemelerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları	90
Ek 15 Öğretmen Davranışlarını Algılayış Biçimlerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları	91
Ek 16 Sınıf Arkadaşlarıyla Olan İlişkilerini Algılayışlarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları	91
Ek 17 Beşlik Notların Yüzlük Sisteme Dönüştürme Formülü	91
Ek 18 Çalışma Alışkanlıkları Envanteri	92
Ek 19 Problem Tarama Envanteri	95
Ek 20 Kişisel Bilgi Anketi	97

Ek 1. Uygun Çalışma Ortamına Sahip Olup Olmamlarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarıları

Çalışma Odası	Kendi Odamda	Kardeşimle Paylaşım	Oturma Odası
Kendi Odamda	-	.51	5.35*
Kardeşimle Paylaşım	-	-	4.83*
Oturma Odası	-	-	-

($p < .05$)

Ek 2. Serbest Zaman Etkinliklerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Uygulanan Tukey HSD Testi Sonuçları

Serbest Zaman Etkinliği	Bilgisayar	Spor	Ensturman	Kitap	Diğer	Oyun	Müzik	Tv	Tv + Müzik
Bilgisayar	-	1.36	3.55	1.81	.73	4.06	.15	5.22	4.28
Spor	-	-	2.18	3.18	.62	2.70	1.21	3.85	2.91
Ensturman	-	-	-	5.37	2.81	.51	3.40	1.66	.72
Kitap	-	-	-	-	2.55	5.88	1.96	7.03*	6.09
Diğer	-	-	-	-	-	3.32	-.58	4.48	3.54
Oyun	-	-	-	-	-	-	-3.91	1.15	.21
Müzik	-	-	-	-	-	-	-	5.06	4.12
TV	-	-	-	-	-	-	-	-	.94
Tv Müzik	-	-	-	-	-	-	-	-	-

($p < .05$)

**Ek 3. Çalışma Alışkanlıklarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin
Dunnett C Testi Sonuçları**

Çalışma Alışkanlıkları	Düşük	Orta	Yüksek
Düşük	-	7.08*	8.35*
Orta	-	-	1.27
Yüksek	-	-	-

(p<.05)

Ek 4. Derslere Etkin Olarak Katılıp Katılmamalarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Dunnett C Testi Sonuçları

Derse Katılma	Çok Etkili Biçimde Katılım	Ara sıra Katılım	Hiç Katılmam
Çok Etkili Biçimde Katılım	-	5.78*	12.31*
Ara Sıra Katılım	-	-	6.52*
Hiç Katılmam	-	-	-

(P<.05)

Ek 5. Üst Öğretime Devam Edeceklerine İlişkin Kararlarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları

Üst Öğretim Kararları	Henüz Karar Vermedim	Meslek Lisesi	Genel Lise	Diğer	Polis Koleji	Askeri Lise	Fen Lisesi	Anadolu Lisesi	Anadolu Öğretmen Lisesi	Fen-Anadolu Lisesi
Henüz Karar Vermedim	-	2.68	2.47	3.64	.55	4.79*	6.36	3.88*	3.43	7.95*
Meslek Lisesi	-	-	5.15*	6.32*	2.12	7.48*	9.04*	6.56*	6.12	10.63*
Genel Lise	-	-	-	1.17	3.02	2.32	3.89	1.41	.96	5.48
Diğer	-	-	-	-	4.20	1.15	2.71	.23	.20	4.30
Polis Koleji	-	-	-	-	-	5.35	6.91	4.43	3.99	8.50
Askeri Lise	-	-	-	-	-	-	1.56	.91	1.35	3.15
Fen Lisesi	-	-	-	-	-	-	-	2.47	2.92	1.59
Anadolu Lisesi	-	-	-	-	-	-	-	-	.44	4.07
Anadolu Öğretmen Lisesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.51
Fen-Anadolu Lisesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

(p < .05)

Ek 6. Yaşadıkları Sağlık Sorunlarının Türlerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Dunnett C Testi Sonuçları

Sağlık Durumu	Devamlı Bir Sağlık Sorunum Var	Zaman Zaman Nükseden Bir Hastalığım Var	Nezle Dışında Bir Hastalığım Yok	Grip Bir Hastalığım Yok
Devamlı Bir Sağlık Sorunum Var	-	2.25	1.28	
Zaman Zaman Nükseden Bir Hastalığım Var	-	-	3.54	
Nezle Grip Dışında Bir Hastalığım Yok	-	-	-	

($p < .05$)

Ek 7. Öğrencilikle İlgili Sorumluluklarını Yerine Getirmelerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları

Sorumlulukları	Sorumluluklarımı Yerine Getirmekte Başarılıyım	Zaman Zaman Sorumluluklarımı Yerine Getirmediğim Olur	Sorumluluklarımın Çoğunu Yerine Getirmem
Sorumluluklarımı Yerine Getirmekte Başarılıyım	-	6.02*	8.6*
Zaman Zaman Sorumluluklarımı Yerine Getirmediğim Olur	-	-	2.66
Sorumluluklarımın Çoğunu Yerine Getirmem	-	-	-

(p<.05)

Ek 8. Karşı Karşıya Buldukları Problem Yoğunluklarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Dunnett C Testi Sonuçları

Problem Yoğunlukları	Düşük	Orta	Yüksek
Düşük	-	8.41*	11.52*
Orta	-	-	3.11*
Yüksek	-	-	-

(p<.05)

Ek 9. Ailenin Ekonomik Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları

Ekonomik Durum	250 Milyon Ya Da Daha Az	251-500 Milyon	501-750 Milyon	751-1 Milyar	1 Milyar ve Üstü
250 Milyon Ya da Daha Az	-	3.50*	2.74	5.65*	7.64*
251-500 Milyon A	-	-	.75	2.15	4.14
501-750 Milyon	-	-	-	-2.91	4.89*
751-1 Milyar	-	-	-	-	1.98
1 Milyar ve Üstü	-	-	-	-	-

(P< .05)

Ek 10. Annenin Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları

Eğitim Düzeyi	Okur-Yazar Değil	Okur Yazar	İlkokul Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise Mezunu	Üniversite Mezunu
Okur-Yazar Değil	-	3.02	3.60	3.48	4.96	5.62
Okur Yazar	-	-	.58	.46	1.94	2.59
İlkokul Mezunu	-	-	-	.11	1.36	2.01
Ortaokul Mezunu	-	-	-	-	1.47	2.13
Lise Mezunu	-	-	-	-	-	.65
Üniversite Mezunu	-	-	-	-	-	-

(p<.05)

Ek 11. Baba Eğitim Düzeyine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları

Eğitim Düzeyi	Okur Yazar Değil	Okur Yazar	İlkokul Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise Mezunu	Üniversite Mezunu
Okur Yazar Değil	-	1.34	1.11	1.50	2.33	5.36
Okur Yazar	-	-	2.45	2.84	3.67	6.70
İlkokul Mezunu	-	-	-	-	1.21	4.24*
Ortaokul Mezunu	-	-	-	-	.82	3.85
Lise Mezunu	-	-	-	-	-	3.03
Üniversite Mezunu	-	-	-	-	-	-

(p.05)

Ek 12. Anne Babalarının Hayatta Olup Olmamasına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları

Anne Babanın Hayatta Olup Olmaması	Her İkisi de sağ	Babam Sağ Annem Öldü	Annem Sağ Babam Öldü
Her İkise de Sağ	-	1.88	3.10
Babam Sağ Annem Öldü	-	-	2.89
Annem Sağ Babam Öldü	-	-	-

(p<.05)

Ek 13. Algıladıkları Anne Baba Tutumuna Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları

Anne Tutumu	Baba	Her İkisi de Anlayışlıdır	Her İkisi de Serttir	Annem Anlayışlı Babam Serttir	Annem Sert Babam Anlayışlıdır
Her İkisi de Anlayışlıdır		-	5.53	5.03*	3.35
Her İkisi de Serttir		-	-	.50	2.18
Annem Anlayışlı Babam Serttir		-	-	-	1.68
Annem Sert Babam Anlayışlıdır		-	-	-	-

($p < .05$)

Ek 14. Anne Babalarının Birbirleriyle İyi Geçinip Geçinmemelerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları

Anne Babanızın İlişkileri	Çok İyi	İyi	Orta	Fena
Çok İyi	-	1.61	6.64	6.13
İyi	-	-	5.03*	4.52
Orta	-	-	-	.50
Fena	-	-	-	-

($p < .05$)

Ek 15. Öğretmen Davranışlarını Algılayış Biçimlerine Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları

Öğretmen Davranışlarını Algılayış Biçimi	Çok İyi	İyi	Orta	Fena
Çok İyi	-	2.63*	5.94*	9.71*
İyi	-	-	3.30*	7.08*
Orta	-	-	-	3.77
Fena	-	-	-	-

(p<.05)

Ek 16. Sınıf Arkadaşlarıyla Olan ilişkilerini Algılayışlarına Göre Öğrencilerin Akademik Başarılarına İlişkin Tukey HSD Testi Sonuçları

Arkadaşlarınızla Olan İlişkileriniz	Genellikle İyi Geçinirim	Zaman Zaman Sorunlar Yaşarım	Oldukça Fazla Sorunla Karşılaşmaktayım
Genellikle İyi Geçinirim	-	3.76*	10.29*
Zaman Zaman Sorunlar Yaşarım	-	-	6.52*
Oldukça Fazla Sorunla Karşılaşmaktayım	-	-	-

(p<.05)

Ek 17 Beşlik Notların Yüzlük Sisteme Dönüştürme Formülü

$$25 \leq G2 \leq 44 \text{ ise } G1 = (99 \cdot G2) - 1525 / 1900$$

$$45 \leq G2 \leq 54 \text{ ise } G1 = (11 \cdot G2) - 345 / 100$$

$$55 \leq G2 \leq 84 \text{ ise } g1 = (G2 + 17,5) / 15$$

$$85 \leq G2 \leq 100 \text{ ise } G1 = (G2 + 50) / 30$$

G1: Beşlik sistemde alınan not

G2: Yüzlük sistemden alınan not

EK 18

ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI ENVANTERİ

ADI SOYADI:

NO:

SINIF:

Elinizdeki bu ölçek ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin akademik başarıları ile bazı zihinsel olmayan faktörler arasındaki ilişkiler konusunda yapmakta olduğum bir araştırma ile ilgili bulunmaktadır.

Aşağıdaki maddelerde sizden çalışma alışkanlıklarınız ile ilgili durumunuzu belirtmeniz istenmektedir. Bu bir sınav olmadığından doğru, yanlış cevap diye bir şey söz konusu değildir. Cevaplarınız gizli tutulacak, araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır. Lütfen bütün maddeleri cevaplandırınız.

Her ifadenin sonunda 4 şık yer almaktadır. Lütfen sizin şu andaki durumunuza uyan gerçeği en iyi yansıttığına inandığınız seçeneği, ilgili şıkka (x) işareti koyarak belirtiniz. Eğer ifade sizin şu andaki durumunuza her zaman uyuyorsa (1). şikkı, sık sık uyuyorsa (2). şikkı, bazen uyuyorsa (3). şikkı, hiçbir zaman zaman uymuyorsa (4). şikkı işaretleyiniz.

Teşekkürler.

Özlem ÖZDİN

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

	Her zaman	Sık sık	Bazen	
Hiçbir zaman				
1. Derslerle ilgili tekrarlarımın çoğunu sınavdan önceki gece yaparım.	(1)	(2)	(3)	(4)
2. Anlayabilmek için çoğunlukla bir konuyu defalarca okuyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)
3. Derse çalışırken önemli noktaları bulup çıkarmakta	(1)	(2)	(3)	(4)

- güçlük çekerim.
4. Bilmediğim veya anlamından emin olmadığım konuları (1) (2) (3) (4)
sözlükten bakarım.
5. Not tutarken, öğretmenin veya yazarın kelimelerini değil (1) (2) (3) (4)
kendi kelimelerimi kullanırım.
6. Çalışmaya başlamak için çoğunlukla içimden gelmesini
beklerim. (1) (2) (3) (4)
7. Dersler arasında bağlantıyı kuramam. (1) (2) (3) (4)
8. Sınavlardan önce düzenli olarak tekrarlar yaparım (1) (2) (3) (4)
9. Çalışmam için harcamam gereken zamanı oyunda, TV. (1) (2) (3) (4)
başında, telefonda, müzik dinleyerek, arkadaşlarla (1) (2) (3) (4)
geçirdiğim olur.
10. Çalışmam sırasında telefonla arayanlar, gelen giden ve (1) (2) (3) (4)
başka sebepler çalışmaya ara vermeme gerektirir.
11. Bir dersin amacının ne olduğunu bilmeden çalışmaya (1) (2) (3) (4)
başlamam.
12. Öğrendiklerimi tekrarlamadığım için çabuk unuturum. (1) (2) (3) (4)
13. Sık sık ne okuduğumu bilmeden sayfalarca okumuş (1) (2) (3) (4)
olduğumu fark ederim.
14. Bazı dersler için o kadar çok zaman harcıyorum ki (1) (2) (3) (4)
diğer derlere zamanım kalmıyor.
15. Bazen okurken önemli kelimeleri mırıldanarak veya (1) (2) (3) (4)
fısıldayarak tekrar ederim.
16. Çalışmak için yaptığım planlara uyarım. (1) (2) (3) (4)
17. Çalışırken kolayca hayallere dalabilirim.
18. Bir konuyu çalışmadan önce bir öncekini gözden (1) (2) (3) (4)
geçiririm
19. Okurken dinleme aralarımı bölüm sonlarında veririm (1) (2) (3) (4)
ve kendi kendime o bölümün ana noktaları tekrarlarım.
20. Öğrendiğim genel prensipleri ve kuraları ortaya koyan (1) (2) (3) (4)
belirli örnekler düşünürüm.

- 21.Çalışmaya geçerken oyalanmam. (1) (2) (3) (4)
- 22.Her hangi bir derste öğrendiklerimi, diğer derslerde (1) (2) (3) (4)
öğrenmiş olduklarımla birleştirip, ilişkilendirmeye çalışırım.
- 23.Bazen bir konuyu öğrendikten sonra gerekenden fazla (1) (2) (3) (4)
tekrar yaparak ,unutamayacağım şekilde hafızama (1) (2) (3) (4)
yerleştiririm.
- 24.Bir konuyu ayrıntılı olarak çalışmaya başlamadan önce,(1) (2) (3) (4)
genel bir fikir sahibi olabilmek için hızlı bir göz
gezdirim.
- 25.Çabuk ancak bütünüyle anlayacak kadar hızlı okurum (1) (2) (3) (4)
- 26.Çalışma sürelerim oldukça kısadır ve bu sebeple zaman (1) (2) (3) (4)
zaman dikkatimi toplamakta güçlük çekerim. (1) (2) (3) (4)
- 27.Ders çalışırken, okurken canım sıkıldığında ara (1) (2) (3) (4)
veririm.
28. Derse gelmeden önce işlenecek dersle ilgili okumayı (1) (2) (3) (4)
zaman kaybı olarak görürüm.
- 29.Çalışırken kalkıp dolaşırım,gazete okurum veya bir (1) (2) (3) (4)
şeyler atıştırırım.
- 30.Misafirlige gideceğim zaman, misafir geldiğinde, TV. (1) (2) (3) (4)
film varsa o gün çalışmalarımı aksatırım. (1) (2) (3) (4)
- 31.Okuduğum her parçada ana düşüncüyü bulmaya (1) (2) (3) (4)
çalışırım.
32. Öğretmenin derste anlattığı konular kitapta da olduğu (1) (2) (3) (4)
için öğretmenimi dikkatimi vermeden dinlerim. (1) (2) (3) (4)
- 33.Masa dışında divana, koltuğa, yatağa, vb. yerlere (1) (2) (3) (4)
uzanarak çalışırım.
- 34.Öğretmen bir konuyu anlatırken dikkatle dinleyerek (1) (2) (3) (4)
sınıfta öğrenmeye çalışırım. (1) (2) (3) (4)
- 35.Kendi başıma çalışmak yerine, başkaları ile birlikte (1) (2) (3) (4)
çalışmayı tercih ederim.
- 36.Çalışma havasına girebilmek ve çalışmaya başlamak (1) (2) (3) (4)
için epeyce zamanım gidiyor.

Ek 19

PROBLEM TARAMA ENVANTERİNDEN SEÇİLMİŞ MADDELER

ADI SOYADI:

NO:

SINIFI:

Aşağıdaki maddelerde sizden var olan problemlerinizi belirtmeniz istenmektedir. Her ifadenin sonunda 4 şık yer almaktadır. Lütfen sizin şu andaki durumunuzu yansıttığına inandığınız seçeneği, ilgili şıkka (x) işareti koyarak belirtiniz. Eğer ifadeye tamamen katılıyorsanız (1)., çok katılıyorsanız (2)., bazen katılıyorsanız (3)., hiç katılmıyorsanız (4). şikkı işaretleyiniz.

Teşekkürler.

Özlem ÖZDİN.

	Tamamen Katılı yorum	Çok Katılı yorum	Bazen Katılı yorum	Hiç Katıl mıyorum
	1	2	3	4
1. Kendimi bir türlü beğenmiyorum.	( )	( )	( )	( )
2. Çok zayıfım.	( )	( )	( )	( )
3. Çok şişmanım.	( )	( )	( )	( )
4. Boyum çok uzun.	( )	( )	( )	( )
5. Boyum çok kısa.	( )	( )	( )	( )
6. Çok üşüyorum.	( )	( )	( )	( )
7. Bazı dersleri sevmiyorum.	( )	( )	( )	( )
8. Bazı dersleri gereksiz buluyorum.	( )	( )	( )	( )
9. Evim okula çok uzak.	( )	( )	( )	( )
10. Annem beni sevmiyor.	( )	( )	( )	( )
11. Babam beni sevmiyor.	( )	( )	( )	( )
12. Ailemin bana güveni yok.	( )	( )	( )	( )
13. Ailem giyimime ve davranışlarıma karışıyor.	( )	( )	( )	( )

- 14.Ailem bana iş yaptırıyor. ( ) ( ) ( ) ( )
- 15.Kardeşler arası ayrım yapıyor. ( ) ( ) ( ) ( )
- 16.Kardeşlerimle geçinemiyorum. ( ) ( ) ( ) ( )
- 17.Kardeşlerim beni sevmiyor. ( ) ( ) ( ) ( )
- 18.Tek çocuk olduğuma üzülüyorum. ( ) ( ) ( ) ( )
- 19.Annem beni dövüyor. ( ) ( ) ( ) ( )
20. Babam beni dövüyor. ( ) ( ) ( ) ( )
- 21.Babamın içki içmesine üzülüyorum. ( ) ( ) ( ) ( )
- 22.Kardeşlerim üvey. ( ) ( ) ( ) ( )
- 23.Ailem çok kalabalık. ( ) ( ) ( ) ( )
- 24.Kimse benimle arkadaş olmuyor. ( ) ( ) ( ) ( )
- 25.Bazı arkadaşlarımdan benimle alay etmelerin
üzülüyorum. ( ) ( ) ( ) ( )

Ek 20

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

AÇIKLAMA

Bu anket bazı kişisel bilgileri toplamak için Çalışma Alışkanlıkları Envanterinin devamı olarak hazırlanmıştır. Bu anketteki bütün soruları yine bu anket üzerinden durumunuza uygun yere bir (x) işareti koyarak cevaplayınız.

Teşekkürler
Özlem ÖZDİN.

1. Yaşamınızın çoğu nasıl bir çevrede geçti?

- a. ( ) Köyde
- b. ( ) İlçede
- c. ( ) Şehirde
- d. ( ) Diğer

Belirtiniz:.....
.....

2. Genellikle nasıl bir ortamda çalışırsınız?

- a.( ) Kendi odamda çalışırım.
- b.( ) Kardeşimle paylaştığım odamda çalışırım.
- c.( ) Oturma odasında çalışırım.

3.Serbest zamanlarınızın çoğunu aşağıdaki aktivitelerin hangisi ile geçiriyorsunuz?

- a.( ) Bilgisayarda oyun oynayarak.
- b.( ) Spor yaparak.
- c. ( )Enstruman çalarak
- d. ( )Kitap okuyarak
- e. ( ) Oyun Oynayarak
- f. ( ) Müzik Dinleyerek
- g. ( ) Tv. Seyrederek
- h. ( ) Tv. ve Müzik
- e. ( )Diğer

Belirtiniz:.....

4. Okul dışında dershaneye, okul kursuna gidiyor ya da özel ders alıyor musunuz?
- a. ( ) Evet
- b. ( ) Hayır
5. Sınıfta öğretmeniniz dersi işlerken, öğretmene soru sorma da öğretmenin sorularına yanıt vermek amacıyla, derse ne ölçüde katılırsınız?
- a. ( ) Katılıyorum
- b. ( ) Ara sıra katılıyorum
- c. ( ) Katılmam
6. Beslenme alışkanlıklarınız aşağıdakilerden hangisine uymaktadır?
- a. ( ) Öğün atlamadan dengeli beslenmek için caba gösteririm.
- b. ( ) Dengeli ve düzenli bir beslenme alışkanlığına sahip değilim.
7. Hafta içi akşam yatış saatiniz genellikle aşağıdakilerden hangisine uymaktadır?
- a. ( ) Günlük uyku ihtiyacımı karşılayacak kadar erken yatmaya dikkat ederim.
- b. ( ) Geç yatma alışkanlığımdan dolayı akşamları geç saatte yatarım.
8. İlköğretimden sonra hangi okula devam etmeye karar verdiniz?
- a. ( ) Henüz karar vermedim
- b. ( ) Meslek Lisesi
- c. ( ) Genel Lise
- d. ( ) Polis Koleji
- e. ( ) Askeri Lise
- f. ( ) Anadolu Lisesi
- g. ( ) Anadolu Öğretmen Lisesi
- ğ. ( ) Fen Lisesi- Anadolu Lisesi
- h. ( ) Diğer
- Belirtiniz:.....
- .....
9. Sağlığınız açısından kendinizi nasıl buluyorsunuz?
- a. ( ) Çok sağlıklı buluyorum.
- b. ( ) Genellikle sağlıklı buluyorum.
- c. ( ) Hiç sağlıklı bulmuyorum.

10. Duyu organlarınız dahil genellikle sağlık durumunuz nasıldır?

- a. ( ) Süreğen bir hastalıkla ilgili sağlık sorununum var.
- b. ( ) Zaman zaman nükseden bir hastalığım var.
- c. ( ) Nezle,grip ve benzeri hastalıklar dışında herhangi bir şikayetim yok.

11. Öğrencilikle ilgili sorumluluklarınızı yerine getirmede kendinizi ne ölçüde başarılı buluyorsunuz?

- a. ( ) Öğrencilikle ilgili sorumluluklarımı yerine getirmede çok başarılı olduğumu düşünüyorum.
- b. ( ) Zaman zaman öğrencilikle ilgili sorumluluklarımı yerine getiremediğim olur.
- c.( ) Öğrencilikle ilgili sorumluluklarımı çoğunlukla yerine getiremediğim kanısındayım.

12. Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadardır?

- a.( ) 250.000.000 TL. ya da daha az
- b.( ) 251.000.000-500.000.000 TL.
- c.( ) 501.000.000-750.000.000TL.
- d.( ) 751.000.000-1.000.000.000 TL.
- e. ( ) 1.000.000.000 TL. den çok

13. Anneniz maaşlı veya ücretli bir işte çalışıyor mu?

- a.( ) Evet
- b. ( ) Hayır

14. Babanız maaşlı veya ücretli bir işte çalışıyor mu?

- a. ( ) Evet
- b. ( ) Hayır

15. Annenizin öğrenim durumu nedir?

- a. ( ) Okur yazar değil
- b. ( ) Okur yazar
- c. ( ) İlkokul mezunu
- d. ( ) Ortaokul mezunu
- e. ( ) Lise mezunu
- f. ( ) Üniversite ya da yüksek okul mezunu

16. Babanızın öğrenim durumu nedir?

- a. ( ) Okur yazar değil
- b. ( ) Okur yazar
- c. ( ) İlkokul mezunu
- d. ( ) Ortaokul mezunu
- e. ( ) Lise mezunu
- f. ( ) Üniversite ya da yüksek okul mezunu

17. Anne- babanız sağ mı?

- a. ( ) Her ikisi de sağ
- b. ( ) Babam sağ, annem öldü.
- c. ( ) Annem sağ, babam öldü.
- d. ( ) Her ikisi de öldü.

18. Anne- babanız öz mü, üvey mi?

- a. ( ) Her ikisi de öz
- b. ( ) Annem üvey, babam öz
- c. ( ) Babam üvey, annem öz

19. Anne- babanız boşanmış mıdır?

- a. ( ) Evet
- b. ( ) Hayır

20. Ailenizle olan ilişkileriniz nasıldır?

- a. ( ) İyi
- b. ( ) Kötü

21. Anne babanızın size karşı davranışları genelde nasıldır?

- a. ( ) Her ikisi de anlayışlıdır.
- b. ( ) Her ikisi de serttir.
- c. ( ) Annem anlayışlı, babam serttir.
- d. ( ) Annem sert , babam anlayışlıdır.

22. Anne ve babanızın birbirleri ile ilişkileri nasıldır?

- a. ( ) Çok iyi
- b. ( ) İyi
- c. ( ) Orta

- c. ( ) Orta
- d. ( ) Fena

23. Halen kiminle birlikte oturuyorsunuz?

- a. ( ) Ailemle birlikte oturuyorum
- b. ( ) Ailemden ayrı, yakınlarımla birlikteyim
- c. ( ) Başka

Belirtiniz:.....

24. Öğretmenleriniz diğer arkadaşlarınızdan ayrı olarak size nasıl davranır?

- a. ( ) Çok iyi
- b. ( ) İyi
- c. ( ) Orta
- d. ( ) Fena

25. En yakın üç arkadaşınızın okul başarı durumu nasıldır?

- a. ( ) Çok iyi
- b. ( ) İyi
- c. ( ) Orta
- d. ( ) Fena

26. Sınıf arkadaşlarınız ile ilişkileriniz nasıldır?

- a. ( ) Sınıf arkadaşlarımla genellikle iyi geçinirim.
- b. ( ) Sınıf arkadaşlarımla olan ilişkilerimde zaman zaman sorunlar yaşamaktayım.
- c. ( ) Sınıf arkadaşlarımla ilişkilerimde oldukça fazla sorunlarla karşılaşmaktayım.

KAYNAKÇA

- Aslıhan, Meryem Neslihan. “Parçalanmış ve Tam Aileye Sahip Çocukların Öz-Kavramı Depresyon Düzeyleri ve Akademik Başarılarının Yaş ve Cinsiyet Yönünden Karşılaştırması” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi SBE, 1998.
- Atılğan, Mehmet. “Üniversite Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıkları ile Akademik Başarılarının Karşılaştırılması” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi SBE, 1998.
- Balcı, Ali. **Etkili Okul**. Ankara: Yavuz Dağıtım Basımevi, 1993.
- Baltaş, Acar. **Üstün Başarı**. 8. Baskı, İstanbul: Remzi Kitapevi, 1993.
- Baymur, Fera. **Genel Psikoloji**. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitapevleri Koll. Şti., 1978, ss. 266-270.
- Bekmen, Sevda. “Anne-Çocuk Eğitim Programı’nın Okul Başarısına Etkisi” **Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 17; 17-35,1999.
- Berber, Şakir. “ Sosyo- Ekonomik Faktörlerin ve Ana-Baba Tutumlarının Okul Başarısına Etkisi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi SBE, 1990.
- Booth, Margaret Zoller. “Parental Availability and Academic Achievement among Swazi Rural Primary School Children” **Comparative Education Review**. 40 (3), 250-263, Aug 1996.

Brody And Gene M., “Linking Family Processes and Academic Compotence Among Rural African American Youth” **Journal of Marrriage and the Family**. 57 (3), 567-579, Aug 1995.

Can, Gürhan. **Akademik Başarısızlık ve Önlenmesi**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları. 1992.

Dilek, Naim. “Askeri Lise Öğrencilerinin Ortaokul ve Lisedeki Ders Çalışma Alışkanlıkları ve Akademik Başarılarının Karşılaştırılması” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, 1993.

Doğusal-Tezer N., “İlkokul 5. Sınıf Öğrencilerinde Benlik Kavramının Akademik Başarıya Etkisi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara: 1987.

Ekşi, Aysel. **Çocuk, Genç Ana-Babalar**, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1990.

Fındıkçı, İlhami ve Bahar Akingüç. “Anne-Babası Ayrı Öğrencilerin Ailelerin Diğerlerine Göre Demokrafik Özellikleri ve Ders Başarıları” **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 8; 429-41, 1992.

French, Daron; Jansel, Sori; Meta, Kusdwiliroth. “Friendships of Indonesian Children: Adjustment of Children Who Difffer in Friendship Presence and Smilarity Between Mutual Friends” **Social Development** 12; 605, Nov 2003.

Gökalan, Zeynep, B.. “İlköğretim Okulu Öğrencilerinin (12-14 Yaş) Benlik Tasarımı, Atılğanlık ve Kendini Açma Düzeyleri ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi SBE, 2000.

Grolnick, Wendy, S., Benjet, Corina; Kurowski Caroly. “Predictors of Parent Involvement in Children’s Schooling” **Journal of Educational Psychology**. 89 (3), 538-548, Sep 1997.

Griffith, James. "A Multilevel Analysis of the Relation of School Learning and Social Environments to Minority Achievement in Public Elementary Schools" **Elementary School Journal**. 102 (5), 349-366, May 2002.

Hokodo, Audrey., Finchom, Frank D.. "Origins of Children's Helpless and Mastery Achievement Patterns in the Family" **Journal of Educational Psychology**. 87 (3) 375-385, Sep 1995

Kasatura, İlkay. **Okul Başarısından Hayat Başarısına Başarıyı Yaratan ya da Engelleyen Etmenler**. 1. Basım, Ankara: Altın Kitaplar Yayınevi, 1991.

Kepçeoğlu, Muharrem. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**. 3. Baskı, Ankara: Kadioğlu Matbası, 1990.

MEB Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliği **Birinci Kısım Genel Hükümler**. <http://ttoğm.meb.gov.tr/mevzut/sinifgecme.htm> (Erişim Tarihi: 15.09.2004)

Oktaç, Ayla. "Okul Ortamı ve Veli Öğretmen İlişkisinin Okul Başarısına İlişkisi", **Yaşadıkça Eğitim**. 30: 15-20, 1993.

Özbacı Tiryakioğlu, Nilüfer. "Okul Başarısızlığı", **Yaşadıkça Eğitim**. (47): 17-23, Temmuz, Ağustos, 1996.

Özcan, Handan. "İlkokul Öğrencilerinin Özgüvenleri, Akademik Başarıları ve Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkiler" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi SBE, 1996.

Özcanoğlu, Ayşe Beyza. "Ortaöğretimde Okul Spor Faaliyetlerine Katılımın Öğrencilerin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkileri" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi SBE, 1993.

- Özgüven, Ethem İ. **Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Faktörler**. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 1974.
- Özözen, Derya. “Alkolizm Tanısı Almış ve Almamış (Normal) Babaların 9-16 Yaşlarındaki Çocuklarında Öz-Kavramı ve Akademik Başarı Düzeylerinin Karşılaştırılması” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi SBE, 2001.
- Rubin David H. “Cognitive and Academic Functioning of Homeless Children Compored with Housed Children”, **Pediatrics**. 97,(3): 289-94,1996.
- Saral, Şadural. “Özel Trabzon Ata Koleji Öğrencilerinin Uyum Düzeyleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin Araştırması” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi SBE,1993.
- Satır, S. “Özel Tevfik Fikret Lisesi Öğrencilerinin Akademik Başarılarıyla İlgili Anne-Baba Davranışları ve Akademik Başarıyı Artırmaya Yönelik Anne-Baba Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi SBE, 1996.
- Soner, Oya. “Aile Uyumu, Öğrenci Özgüveni ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi SBE, 1995.
- Steinberg, L., J. Elmen and N. Mounts. “Authoritative Parenting, **Psychosocial** Maturity and Academic Success Among Adolescents” **Child Development** 60: 1424-1436, 1989.
- Şemin, Refia. **Okulda Başarısızlık**. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1975.

Tezcan, Mahmut. “Okulda Başarısızlık ve Önlenmesi”. **Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi** 17,(1-2): 385-88, 1984.

Uluğ Fevzi. “ Verimli Çalışma Alışkanlıkları Kazandırma Konusunda Yapılan Rehberliğin Okul Başarısına Etkisi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1981.

_____. **Okulda Başarı**. 6. Baskı, İstanbul: Remzi Kitapevi, 1997.

Ulular, Gülbin F. “ Orta Okul Öğrencilerinin Okul Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Etmenler” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi SBE, 1997.

Yavuzer, Haluk. **Aile ve Çocuk**. Ankara: Akbank Yayınları,1993.

_____. **Ana- Baba ve Çocuk**. 9. Baskı, İstanbul: Remzi Kitapevi,1996.

Yörükoğlu, Atalay. **Gençlik Çağı**. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1986.

_____. **Çocuk Ruh Sağlığı**. 2. Basım, İstanbul: Özgün Yayıncılık, 1989.

_____. “Eğitimde Başarı”, **Yaşadıkça Eğitim**. 33: 8-9, Mart- Nisan 1994.

Yıldız, Nevruz. “ Çocukların Okul Başarısında Aile ve Çevresel Faktörlerin Rolü: Orta İkinci Sınıf Öğrencileri İle İlgili Bir Araştırma” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi SBE, 1999.

Yılmaz, Ayşen. “Eşler Arasındaki Uyum ve Çocuğun Algıladığı Anne Baba Tutumu ile Çocukların, Ergenlerin ve Gençlerin Akademik Başarıları ve Benlik Algıları Arasındaki İlişkiler” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi SBE, 2000.

Yurdakul, Sabri. **Ana-Baba El Kitabı** 1. Basım. Adana: Noel Kitapevi, 2001.